

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPORA KATILIMIN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE ÖZ-YETERLİKLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS

ORHAN FATİH BALANLI

DANIŞMANI

DOÇ. DR. HÜSEYİN ÜNLÜ

AKSARAY, 2017

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPORA KATILIMIN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE ÖZ-YETERLİKLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS

ORHAN FATİH BALANLI

DANIŞMANI

DOÇ. DR. HÜSEYİN ÜNLÜ

AKSARAY, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren…….(….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Orhan Fatih

Soyadı : BALANLI

Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Spora Katılımın Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Öz-Yeterliklerine Etkisi

İngilizce Adı: The Impact of Sports Participation on the Academic Achievement and Self-Efficacy of the High School Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Orhan Fatih BALANLI

İmza :……..

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Orhan Fatih BALANLI tarafından hazırlanan "Spora Katılımın Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Öz-Yeterliklerine Etkisi" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	İmza
Danışman: Doç. Dr. Hüseyin ÜNLÜ	
(Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)	.....
Üye: Doç. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ	
(Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi)	.....
Üye: Doç. Dr. İrfan YILDIRIM	
(Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi)	.....

Tez Savunma Tarihi: 21/07/2017

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 27/07/2017 tarih ve 2017/33-8 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin Adı Soyadı	Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Orhan Fatih BALANLI	Yrd. Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU
İmza	İmza

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında değerli fikirleri ile yanımda olan ve bu süreçte bilime katkı sağlamamı destekleyen değerli danışmanım Doç. Dr. Hüseyin ÜNLÜ'ye teşekkür ederim.

Bu süreçte görüşlerini sorduğum ve beni teşvik eden Doç. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ'a teşekkür ederim.

Verilerin toplanması ve uygulanması konusunda bana yardımcı olan liselerde görev yapan değerli öğretmenlere teşekkür ederim.

Bu süreçte fikirleri ve önerileri ile bana destek olan değerli arkadaşım Yalın AYGÜN'e ve Ali Burak Toy'a teşekkür ederim.

Hayatımın her anında bana güvenen, bugünlere gelmemi sağlayan ve hayatımdaki en büyük destekçi anneme, hayatta ve her alanda bana örnek bir yaşantı bırakan rahmetli babama, moral kaynağım kardeşime ve üstümde çok büyük emeği olan dedeme ve anneanneme teşekkür ederim.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SPORA KATILIMIN ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE ÖZ-YETERLİKLERİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans

Aksaray-2017

Orhan Fatih BALANLI

ÖZET

Araştırmanın amacı, ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin spora katılımlarının akademik başarılarına ve öz-yeterliklerine etkisini incelemektir. Tarama modelindeki bu araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, 9 farklı ortaöğretim okulunda öğrenim gören 837 (%56.5)'si erkek, 644 (%43.5)'ü kız olmak üzere toplam 1481 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgiler formunun yanında, akademik öz-yeterlik ölçeği ve sürekli sportif güven ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden 'yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma' tekniklerinden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmada t Testi ve Ki Kare testleri, Nokta Çift Serili Korelasyon, Lojistik Regresyon ve Yapısal Eşitlik Modeli analizleri kullanılmıştır. Bulgular doğrultusunda ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin spora katılımlarının akademik öz-yeterlik ölçeğinin genelinden elde ettiği puanlar açısından kendilerinin düşük düzeyde yeterli algıladıkları, sürekli sportif güven ölçeğinin genelinden elde ettiği puanlar açısından kendilerinin orta düzeyde yeterli algıladıkları görülmüştür. Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet ve orta öğretim türü, akademik öz-yeterlik ve sürekli sportif güven değişkeni açısından anlamlı bir farklılığa rastlanırken, sınıf düzeyi, anne eğitim, baba eğitim, kardeş sayısı, beden kütle indeksi ve akademik başarı durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Bilim Kodu : 130105

Anahtar Kelimeler: Spora Katılım, Akademik Öz-yeterlik, Akademik Başarı, Sürekli Kendine Güven, Sportif Öz-yeterlik

Sayfa Adedi : 97

Danışman : Doç. Dr. Hüseyin ÜNLÜ

AKSARAY UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCE

THE IMPACT OF SPORTS PARTICIPATION ON THE ACADEMIC ACHIEVEMENT AND SELF-EFFICACY OF THE HIGH SCHOOL STUDENTS

M.S Thesis

Orhan Fatih BALANLI

Aksaray -2017

ABSTRACT

The purpose of the study is to examine the impact of participation of high school students in sport on academic achievement and self-efficacy. The research conducted in a screening model in the 2015-2016 academic year. A total of 1481 students, including 837 (56.5%) male and 644 (43.5%) female students who study in 9 different high schools participated in the study. In the research study, personal information questionnaire, academic self-efficacy scale and trait sport confidence scale have been used as data collection tools. In the analysis of the research data, 'percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation' techniques were used as descriptive statistics. In addition, t Test, Chi Square Test, Point Biserial Correlation, Logistic Regression and Structural Equation Modelling analyses have been used. As a result of the research, it has been seen that high school students perceive themselves as having low-level self-efficacy according to the academic self-efficacy scale scores. According to the trait sport confidence scale scores, students perceive themselves as having middle-level self-efficacy. No significant differences were found between grade levels, parents' education levels, body mass indexes, academic achievements of the students while there was a significant difference between gender, high school education type, academic self-efficacy and trait sport confidence variables.

Science Code : 130105

Key Words : Sport Participation, Academic Self-efficacy, Academic Achievement, Trait Sport Confidance, Athletic Self-efficacy

Page Number : 97

Supervisor : Assoc. Prof. Hüseyin ÜNLÜ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii
JÜRİ ONAY SAYFASI ..... **Error! Bookmark not defined.**
TEŞEKKÜR iv
ÖZET v
TABLOLAR LİSTESİ x
ŞEKİLLER LİSTESİ xi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ xii
BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE 1
1.1. Giriş 1
1.1.1. Problem Durumu 1
1.1.2. Problem Cümlesi 4
1.1.3. Alt Problemler 5
1.1.4. Araştırmanın Amacı 6
1.1.6. Araştırmanın Varsayımları 7
1.1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları 8
1.1.8. Tanımlar 8
BÖLÜM II: ALANYAZIN TARAMASI 9
2.1. Spor Kavramı 9
2.2. Spora Katılım 10
2.3. Spora Katılımın Ergenlerin Gelişimindeki Etkileri 11
2.3.1. Sağlık Gelişimine Etkileri 11
2.3.2. Fiziksel Gelişimine Etkileri 13
2.3.3. Kişilik Gelişimine Etkileri 13
2.3.4. Sosyal Gelişimindeki Etkileri 14
2.3.5. Zihinsel Gelişimindeki Etkileri 15
2.3.6. Psikomotor Gelişimindeki Etkileri 15
2.3.7. Toplumsal Gelişimindeki Etkileri 16
2.4. Spora Katılım ve Aile 16

2.5. Spora Katılım ve Akademik Başarı 17
2.6. Öz-Yeterlik 17
2.6.1. Öz-Yeterlik Kavramı 18
2.6.2. Öz-Yeterlilik İnancının Kaynakları 18
2.6.2.1. Performans Başarıları 19
2.6.2.2. Başkalarının Deneyimleri (Modelleme) 19
2.6.2.3. Sözel İkna 20
2.6.2.4. Duygusal Durum 20
2.6.3. Öz-Yeterlik İnançlarının Etkileri 21
2.6.3.1. Bilişsel Etkisi 21
2.6.3.2. Motivasyona Etkisi 21
2.6.3.3. Seçim Yapmaya Etkisi 22
2.6.3.4. Hedef Belirlemeye Etkisi 22
2.6.3.5. Strese Etkisi 22
2.7. Öz-Yeterlik ve Akademik Başarı 23
2.8. Öz-Yeterlik ve Spora Katılım 25
2.9. Öz-Yeterlik ve Sportif Kendine Güven 25
2.10. İlgili Araştırmalar 26
2.11. Spora Katılım ve Akademik Öz-Yeterlik İle İlgili Araştırmalar 26
2.12. Spora Katılım ve Sportif Güven İle İlgili Araştırmalar 27
2.13. Spora Katılım ve Akademik Başarı İle İlgili Araştırmalar 29
BÖLÜM III: YÖNTEM 32
3.1. Araştırma Modeli 32
3.2. Evren ve Örneklem 32
3.3. Veri Toplama Araçları 35
3.3.1. Kişisel Bilgiler Formu 35
3.3.2. Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği 35
3.3.3. Sürekli Sportif Güven Envanteri (Trait Sport Confidence-SSGÖ): 35
3.4. Verilerin Analizi 36
BÖLÜM IV: BULGULAR 37
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar 37
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar 38
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar 44
4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar 46
4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar 52

BÖLÜM V: TARTIŞMA.....54

Alt problem 1 Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları, akademik öz-yeterlikleri ve sportif öz-yeterliklerine ilişkin tartışma.....54

Alt Problem 2 Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından spora katılımlarına ilişkin tartışma.....55

Alt Problem 3 Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin akademik başarı değişkeni açısından spora katılımlarına ilişkin tartışma.....60

Alt Problem 4 Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmasına ilişkin tartışma.....63

Alt problem 5 Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik başarılarının, akademik öz-yeterliklerinin ve sportif öz-yeterliklerinin spora katılıma etkisine ilişkin tartışma.....65

BÖLÜM VI: SONUÇ VE ÖNERİLER.....66

KAYNAKLAR.....68

EKLER.....83

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırma Örnekleminin Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....33
Tablo 4.1. Düzenli Olarak Herhangi Bir Spor Branşı İle Uğraşıp Uğraşmama Durumu 37
Tablo 4.2. Araştırma Örnekleminde Yer Alan Öğrencilerin Akademik Öz-Yeterlik Ölçeğinden ve Sportif Kendine Güven Düzeyleri 38
Tablo 4.3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Spora Katılım Durumu.....38
Tablo 4.4. Ortaöğretim Türü Açısından Spora Katılım Durumu.....39
Tablo 4.5. Öğrenim Gördüğü Sınıf Düzeyi Açısından Spora Katılım Durumu 40
Tablo 4.6. Anne Eğitim Düzeyi Açısından Orta Öğretim Öğrencilerinin Spora Katılım Durumu 41
Tablo 4.7. Baba Eğitim Düzeyi Açısından Orta Öğretim Öğrencilerinin Spora Katılım Durumu 42
Tablo 4.8. Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Orta Öğretim Öğrencilerinin Spora Katılım Durumu 43
Tablo 4.9. BKİ Açısından Spora Katılım Durumlarının Karşılaştırması.....44
Tablo 4.10. Spora Katılım ve Akademik Başarıları 45
Tablo 4.11. Spora Katılım ve Akademik Öz-Yeterlik 45
Tablo 4.12. Spor Katılım ve Sportif Öz-Yeterlik 46
Tablo 4.13. Spora Katılımın Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlikle İlişkisi.....47
Tablo 4.13.1. Blog ‘0’ Açıklayıcılığı -LRA Sonucunda Elde Edilen İlk Sınıflandırma Durumu 48
Tablo 4.13.2. Blog ‘1’ Açıklayıcılığı.....48
Tablo 4.13.3. Modeldeki Korelasyonlara İlişkin Omnibus Testi ve Model Özeti.....49
Tablo 4.13.4.Lojistik Regresyon Modelindeki İlişkiler.....49
Tablo 4.14. Spora Katılım Değişkeninin Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlik Üzerindeki Etkisine Ait Uyum Değerleri 50
Tablo 4.15. Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlik Değişkenlerinin Spora Katılım Değişkeninin Üzerindeki Etkisine Ait Uyum Değerleri 52

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Spora Katılım Değişkeninin Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterliğe Etkisi 51
Şekil 2 Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlik Değişkenlerinin Spora Katılım Değişkenine Etkisi.....53

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

N: Veri sayısı

X: Aritmetik ortalama

χ^2 : Ki-kare

F: Frekans

t: t değeri

$\bar{X}$: Ortalama

Min.: Minimum

Max.; Maximum

BKİ: Beden Kütle İndeksi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı

BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ortaya konulmuş ve araştırmaya destek sağlayıcı bilgiler üzerinde durulmuştur. Ayrıca araştırmanın; problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmanın konusu ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1.1. Problem Durumu

Spor bireysel ya da toplu olarak yapılan, başka biri ile mücadelede, belirlenen hedefe ulaşma amacıyla, belirli kurallar etrafında gerçekleştirilen zihinsel ve fiziksel aktiviteler olarak tanımlanabilir (Tanrıverdi, 2012). Spor fiziksel olarak fayda sağlaması ile birlikte bireylerin ruhsal durumlarını olumlu etkileyen sosyalleşmesini artırmak amacı ile yapılan hareketlerdir (Tunç, 2010). Sporun temel düşüncesinde; sadece yarışma güdülmemekle birlikte bireyin sağlığını koruma amacı da güdülmektedir ve insanlar spora katılıma davet edilmektedir (Zorba, 2014).

Spora katılım erken yaşlardan itibaren başlar ve bireyin kendisini ve çevresini daha iyi anlamasına ve iletişim kurmasına yardımcı olur. Spor yoluyla birey yeteneklerini ve kendisini tanır; paylaşma, takım olma gibi eylemlerde bulunma olasılığı artar (Yalçın ve Akkuş, 2006). Eğitim ve öğretim faaliyetleri içerisinde öğrenciler derslerinden arta kalan zamanlarda spora zaman ayırarak gelişimlerini sürdürebilirler. Çağdaş eğitimin amacı bireyin zihinsel gelişiminin yanında; onun sosyal, duygusal ve aynı zamanda fiziksel olarak gelişimini sağlanması olarak gösterilmektedir. Bireyin bir bütün olarak geliştirilmesi hedeflenmektedir. Hareket etmenin öğrenilmesi ve hareket yoluyla öğrenmeyi hedefleyen sportif faaliyetler genel eğitimin zorunlu bir unsurudur ve genel eğitimin hedeflerine hareket yolu ile ulaşmayı sağlar (Darst, Pangrazi, Brusseau ve Erwin, 2012).

Çocukluk çağından itibaren spora katılım ve düzenli fiziksel aktivite alışkanlığı sağlığın korunması ve ileride karşılaşılacak sağlık tehditlerinin azaltılması konusunda oldukça büyük öneme sahiptir. Bu nedenle çocuklara düzenli fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmak, onların sağlıklı büyüme ve gelişmelerini desteklemek için çok önemlidir (Savaşhan, Sarı, Aydoğan ve Erdal, 2015; Parlak ve Çetinkaya, 2007). Ancak spora katılımın önünde birçok engelden söz etmek mümkündür.

Okul dönemindeki çocukların velilerinin akademik başarı kaygıları bu bağlamda en önemli engellerden birisi olarak görülmektedir (Pehlivan, 2009). Türk toplumunda yerleşik bir fikir olan sporun akademik başarı üzerinde olumsuz etkisinin olduğu düşüncesi ailelerin olumsuz bakış açısı içinde olmalarının temel kaynağı olmaktadır (Temur ve Gencer, 2016). Oysa okulda ve okul dışında spora ve fiziksel aktiviteye katılan öğrencilerin spora katılmayan ya da daha az katılan öğrencilere kıyasla daha sağlıklı, sosyalleşme ve zihinsel becerileri daha yüksek ve psikomotor gelişimlerinin daha ileri düzeyde olduğu belirtilmiştir (Bayar, 2003; Demir ve Filiz, 2004; Efe, Öztürk, Koparan ve Şenışık, 2008; Özdinç, 2005).

Pehlivan (2009) spora katılan çocukların velileri ile yaptığı araştırmasında; çocukları spora katılan veliler; çocuklarının daha az devamsızlık yaptığını ve okulu daha fazla sevdiğini belirtmiştir. Ancak buna rağmen bazı durumlarda akademik başarının önünde spora katılım veliler tarafından hala bir engel olarak görülmüştür. Öncü ve Güven (2011) velilerin beden eğitimini dersine yönelik tutumları ile ilgili araştırmasında çocukların okudukları sınıf değişkenin önemli olduğu vurgulamıştır. Buna göre 8. sınıfta öğrenim gören bir çocuğun velisine göre 6. sınıfta öğrenim gören bir çocuğun velisinin tutumlarının farklı olduğu 6. sınıfta çocuğu olan velinin daha olumlu tutma sahip olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ise artan sınav ve akademik kaygılar olarak belirtilmiştir.

Erken yaşlarda spora katılan çocuklar ve gençler ileriki yaşamlarında spor yapma alışkanlığına sahip bireyler olurlar. Okul döneminde çocukların ve gençlerin akademik yaşantıları ile birlikte spor yaşantılarını da devam ettirmeleri beklenmektedir. Geçmişte özellikle ebeveynlerin akademik kaygılardan dolayı spor katılımı öteledikleri görülmekteyken günümüzde ailelerin bilinçlenmekte olduğu görülmektedir. Spor faaliyetlerinin okuldaki derslerini olumsuz bir biçimde etkileyeceğini inanan aileler bulunmakla beraber, bazı ailelerde ücret vererek çocuklarını spor ile ilgili etkinliklere göndermektedir (Tel, 2009). Oysa oyun, bedensel faaliyetler, dans gibi etkinlikler çocuğun motorsal gelişimine ve spora aşinalığına katkı sağlar (Arslan, Yücel ve Güllü, 2010). Okul

çağına gelmiş çocukların, öncelikle herhangi bir spor faaliyetine yönlendirilmesi ve çocukların düzenli olarak bu faaliyetlere katılımının sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Sportif faaliyetlere katılan ve düzenli olarak devam eden çocukların okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında olumlu değişimlerin olduğu görülmüştür (Akandere, Özyalvaç ve Duman, 2010; Yalçın ve Balcı, 2013). Bireyin spor ile kazandığı öz güven ve kendine olan inancı aynı zamanda akademik konularda da performansını etkilemektedir (Kılıç, 2006; Şenses, 2009; Sahebi, 2014; Tanır, 2013; Tatlı, 2004).

Kişilerin yaptığı spor aynı zamanda psikolojik özelliklerini ve psikolojik yapısını etkilemektedir (Salar, Hekim ve Tokgöz, 2012). Bu psikolojik özelliklerden birisi de bireyin öz-yeterliğidir.

Öz-yeterlik inancı Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisinde açıkladığı ve bu teoriyi meydana getiren asıl kavramlardan bir tanesidir (Bandura, 1977). Öz-yeterlik inancı, bireylerin oluşabilecek olaylara karşı nasıl baş edebileceklerine ve bunu yapabilmek için ne kadar iyi olduklarına dair inançlarıdır (Zimmerman, 2000). Öz-yeterlik düzeyleri yüksek olan bireylerin karşılaştıkları sorunlarda çözüm yollarını bulmada başarılı ve dirençli oldukları, ayrıca bu bireylerin ne yapmak istediklerini bildikleri ve amaçlarının belli olduğu ve bunun sayesinde de içinde bulunduğu zamandan keyif alan ve yaşam doyumlarının da yüksek olduğu düşünülür (Oral ve Aktop, 2014).

Öz-yeterlik; spora katılım ve psikolojik zindelik konusunda önemli bir parametre olarak kabul edilmiştir (Vealey, Hayashi, Garner-Holman ve Giacobbi, 1998). Bandura (1993) öz-yeterlik kavramını, performans becerilerine önemli katkı sağlayabilen bir olgu olarak görmüştür. Spora katılım sonucunda arttırılabilen öz-yeterlik duygusu; aynı zamanda fiziksel aktivite ve spora katılımı da arttırmada etkisi olduğu saptanmıştır (Cox, 1994). Genellikle akademik konulardan uzaklaşmak ve rahatlamak için genç bireyler genellikle gençlik yıllarında spora zevk alarak katılırlar (O'Sullivan ve MacPhail, 2010). Bu bağlamda; gençlerin sporda elde ettikleri başarılar akran çevresinde çabuk kabul görmesine, takım kaptanı ve grubun lideri olma olasılığını yükseltir ve genellikle bu çocuklar toplumsal yetenekleri fazla olanlardır (Gül, 2005). Böylece toplumda yer edinen çocuğun kendine saygısı ve yapacaklarına inancı yükselir ve kendisinin yapacaklarına yeterli olacağı inancı oluşur. Akademik olarak öğrenci öğrenmesi gerekenlerle ilgili olarak öz yeterliği yüksek ise başarısına olan inancı yüksek olur. Bu yüksek öz yeterlik ile beraber öğrenci bu sürede daha ısrarcı olmasına, hedeflerinin daha yüksek olmasına ve çaba harcaması gereken işlerden kaçmamasına neden olur ve akademik başarısı bu oranda artar

(Aydın, 2010). Spora katılım ve öz-yeterlik konusunda yapılan araştırmaların bir çoğunda düzenli egzersiz programlarına devam eden ergenlerin öz-yeterlik düzeylerinin arttığı, öz saygılarının olumlu yönde geliştiği, sorumluluk alma ve verilen görevleri yerine getirmede daha başarılı oldukları vurgulanmıştır (Slutzky ve Simpkins, 2009; Simons-Morton vd., 1997; Singh, Uijtdewilligen, Twisk, Mechelen, Chinapaws, 2012).

Genel anlamda spor faaliyetleri çocuk ve gençlerin gönüllü olarak katıldıkları etkinliklerdir. Yaptığı sporda başarılı olduğunu hissedenler spora devam etmekte, kendini yeterli görmeyenler ise sporu bırakmaktadırlar. Spora katılım ile yeni beceriler elde eden bireyler hatalarını en aza indirerek kendilerine olan güvenleri artırırlar (Öztürk ve Şahin, 2007).

Araştırmalardan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde; kişinin kendine inancı yüksek ise öz yeterliğinin de yüksek olacağı; spora katılımın bireyin kendine olan inancını ve güvenini olumlu bir şekilde etkiyeceği bunun da bireyin öz-yeterliğine yansıyacağı görülmüştür (Downs ve Strachan, 2016). Ayıca spora katılımın bireylerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağladığı (Smith, 2003), birçok ciddi sağlık sorunun önlenmesinde de (Warburton, Nicol ve Bredin, 2006) etkili olduğu saptanmıştır. Araştırmalar spora katılımın çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerinde, akademik başarılarında ve öz-yeterliklerinde son derece önemli olduğunu göstermiştir. Ancak özellikle ebeveynlerin çocukların akademik başarıları önünde spora katılımın olumsuz bir etkisinin olacağı kaygısına sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırma ile spora katılımın öğrencilerin akademik başarılarının önünde engel olmadığı, öğrencilerin akademik başarılarının ve öz-yeterliklerinin artmasında önemli olduğuna dair geçerli ve güvenir kanıtlar sunulması amaçlanmıştır. Yapılacak araştırma ile spora katılım ve akademik başarı; spora katılım ve öz-yeterlik arasındaki ilişki ortaya konulacaktır. Ayrıca spora katılımın akademik başarı ve öz-yeterlik üzerindeki yordayıcılığı test edilecektir. Araştırmadan elde edilecek olan sonuçlar spora katılım konusunda özellikle veliler, okul yöneticileri ve öğretmelere kapsamlı ve önemli bilgiler sunacaktır. Araştırmadan elde edilecek olan spora katılımın akademik başarı ve öz-yeterlik üzerindeki pozitif yönde anlamlı etkisi; spora katılım önünde önemli bir engelin kalkmasına ve spora katılımın artmasına fırsat verecektir. Böylece daha sağlıklı, başarılı ve öz-yeterliği yüksek bireylerin yetişmesine katkı sağlanması beklenmektedir.

1.1.2. Problem Cümlesi

Spora katılımın ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarılarına ve öz-yeterliklerine etkisi nasıldır?

1.1.3. Alt Problemler

Temel araştırma problemi doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır.

1. Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları, akademik öz-yeterlikleri ve sportif öz-yeterlikleri nasıldır?
   a) spora katılım
   b) akademik öz-yeterlik
   c) sportif öz-yeterlik
2. Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile;
   a) cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   b) öğrenim gördüğü orta öğretim türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   c) öğrenim gördüğü sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   d) anne eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   e) baba eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   f) kardeş sayısı değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   g) bki değişkeni arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile;
   a) akademik başarıları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   b) akademik öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
   c) sportif öz-yeterlik arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile;
   a) akademik başarı üzerinde anlamlı bir yordayıcı mıdır?
   b) akademik öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı mıdır?
   c) sportif öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı mıdır?
5. Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik başarılarının, akademik öz-yeterliklerinin ve sportif öz-yeterliklerinin spora katılıma etkisi nasıldır?

1.1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, spora katılımın orta öğretim öğrencilerinin akademik başarıları ve öz-yeterlikleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığı tespit etmektir. Bu temel amacın yanı sıra; orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin öz-yeterlikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki hakkında kapsamlı bilgi ve bulgulara ulaşmaktır. Bunun yanında cinsiyet, orta öğretim türü, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, yaş, boy, kilo, akademik başarı, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi gibi değişkenlerin orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin öz-yeterliklerine ve akademik başarılarına etkisini belirlemektir.

1.1.5. Araştırmanın Önemi

Bilim ve teknoloji alanlarında hızlı gelişmeler meydana gelirken bu gelişmelerin insan yaşamına da birtakım etkileri olmaktadır. Bu etkilerin başında hareketsiz bir yaşam tarzını benimseyip hareketli ve aktif yaşanan yaşam tarzından uzaklaşmaktır. Hareketsiz yaşam biçimi ile hayatını sürdüren bireyler belirli zaman sonunda çeşitli problemler ile karşılaşmaktadırlar. Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda bu problemlerin önlenmesi için fiziksel aktivite yetersizliğinin önüne geçilmesi ve spora katılım düzeyinin artırılması gerekmektedir.

Spor yapma alışkanlığının kazanılması ve devam ettirilmesinde çocukluk ve gençlik dönemleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemler içinde spor ile tanışan birey gelişim sürecinde spor ile beraber daha hızlı mesafe alır ve akranları ile olan aynı gelişim sürecini daha sağlıklı tamamlar.

Günümüzde çocukların ve gençlerin spora katılımları; okullarda beden eğitimi dersleri ve okul takımları, okul dışında ise spor kulüplerine devam etmeleri ya da boş zaman faaliyeti olarak gerçekleşmektedir. . Ancak çocukların ve gençlerin spora katılımları konusunda çeşitli engeller görülmektedir. Kuşkusuz bunların en önemlisi olarak okul başarısı gösterilmektedir. Toplumda öğretmenlerde, okul yöneticilerinde ve özellikle ebeveynlerde spora katılımın öğrencinin akademik başarısını olumsuz yönde etkileyeceği konusunda kaygılar bulunmaktadır (Öncü ve Güven, 2011). Oysa spora katılım ile bireyin öz-yeterlik inancının arttığı görülmüştür (Dishman vd., 2004; Yıldırım, 2013). Öz-yeterlik inancı yüksek olan bireyler zorlu görevlerin üstesinde gelme konusunda ve problemlere çözüm bulma konusunda kendilerine ve yeteneklerine güvenirler, Bu bağlamda çocukların ve

gençlerin gerek öz-yeterliklerinin artmasında ve gerekse okul başarılarının artmasında spora katılım önemli görülmektedir.

İlgili araştırmalar incelendiğinde, spora katılım ile akademik başarının (Kılıç, 2006; Tanır, 2013; Tatlı, 2004; Rahimi Asiabi, 2012; Sahebi, 2014; Şenses, 2009; Çağlayan vd., 2004; Singh vd., 2012; Saygılı vd., 2015; Shook, 2016; Yalçın ve Balcı, 2013; Er, 2010; Öcal, 2006; Bilgin, 2017 ve Fişne, 2009, akademik öz-yeterliğin Akandere vd., 2010; Certel, Bahadır, Saracaloğlu ve Varol, 2015; Ünlü ve Kalemoğlu, 2011; Biricik, 2015; Trost, 2009, sportif öz-yeterliğin Arslan, Doğanay, Kırık ve Çetinkaya, 2015; Eyüboğlu, 2012; Dzewaltowski, 2002; Efe vd., 2008; Annesi, Unruh ve Whitaker, 2007; Yıldırım ve Özcan, 2011; Bozkurt, Koruç, Arslan ve Kocaekşi, 2012; Ekinci, Özdilek, Deryahanoğlu ve Üstün, 2014 ve Öztürk, Bayazıt ve Gencer, 2016) incelendiği çalışmaların olduğu ancak spora katılım, akademik başarı ve öz-yeterlik değişkenlerinin bir arada sorgulandığı çalışmaların az sayıda olduğuna rastlanmıştır (Cole, 2014).

Bu bilgiler doğrultusunda yapılan bu araştırma ile spora katılımın ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin öz-yeterliklerine ve akademik başarılarına etkisi ortaya konacaktır. Elde edilen sonuçlar ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım konusunda öğretmenlere, okul yöneticilerine ve ebeveynlere sağlıklı bilgi ve bulgular sunacaktır. Bu açısından araştırma önemli görülmüştür.

Yapılan araştırmanın, Milli Eğitim Bakanlığına ve Spor Bakanlığına faydalı olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sonraki yapılacak olan araştırmalara ışık tutması, yeni bir bilgi kazandırması ve var olan durumu iyileştirmesi ile hali hazırdaki duruma katkı sağlaması umulmaktadır.

1.1.6. Araştırmanın Varsayımları

a) Araştırmada kullanılan anket formları objektif olarak doldurulduğu,

b) Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektifliği yansıttığı varsayılmıştır.

1.1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

a) Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Aksaray il merkezine bağlı Endüstri Meslek Lisesi, Somuncu Baba Anadolu Lisesi, Fatih Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi, Atatürk Anadolu Lisesi, Abdülhamit Han Fen Lisesi, Şehit Hamit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi, Ahmet Cevdet Paşa Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi 9. 10. 11. ve 12. sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrenciler ile sınırlıdır,
b) Araştırmada veri toplama araçları anket tekniği ile sınırlıdır,
c) Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlandırılmıştır.

1.1.8. Tanımlar

Öz-Yeterlik: Kişinin belirli bir davranışı başarılı bir şekilde yapabileceğine ilişkin yeteneğine olan inancıdır (Bandura, 1977).

Akademik Öz-Yeterlik: Öğrencinin bireysel olarak akademik bir konuyu başarılı olarak tamamlayacağına yönelik var olan inancıdır (Yılmaz, Gürçay ve Ekici, 2007).

Sportif Öz-yeterlik: Kişilerin yaptığı sporda başarılı olmasında yeteneklerine olan inancıdır (Vealey, 1986).

Sportif Kendine Güven: Kişilerin spor ortamında sahip olduğu yetenek ve başarılarına olan inancı ya da kesinlik derecesi olarak tanımlanır (Vealey, 1986).

Akademik Başarı: Akademik başarı eğitim ve öğretim döneminde öğrencilere sınav sonuçlarına dayalı olarak verilen notlar olarak açıklanır (Kar, 2015).

BÖLÜM II: ALANYAZIN TARAMASI

Araştırmanın bu bölümünde araştırma konusu ile ilgili konu ve kavramların açıklanmasına yer verilmiştir.

2.1. Spor Kavramı

Sporun tarihte doğuşu ve gelişimi, insanların doğadaki yaşam için mücadelesi ile başlar ve gelişimini devam ettirir. Zor olan doğa yaşamında hayatta kalmak için, korunmak, beslenmek, sığınmak gibi sebeplerle meydana gelen davranışlar zamanla çeşitli kural ve amaç eşliğinde günümüzde spor olarak bilinen olayların temelini meydana getirmiştir (Mirzeoğlu, 2014).

Spor asıl olarak sağlıklı olmak, hoşça vakit geçirmek ve boş vakitleri değerlendirmek için yapılan bir olgudur. Spor Latince kökenli bir kelime olup Latince' de 'desporte' kelimesi zamanla Fransızca' ya ' desport' oradan ise İngilizce' ye 'sport' olarak geçmiştir. Türkçe' ye de İngilizce bir kelime olarak geçmiştir (Ekmekçi, Ekmekçi ve İrmiş, 2013).

Spor faaliyetleri belirli kurallar çerçevesinde yapılır. Spor sağlıklı olmak, eğlenceli ve hoşça zaman geçirmek, gün içindeki yaşanan stresten uzaklaşmak ve sosyalleşmek için yapılmasının yanı sıra yarışma amacıyla da yapılabilmektedir (Doğan, 2005).

Bireylerin mutlu ve toplum içinde diğer kişilerle ilişkilerinde sağlıklı olabilmesi beden sağlığı ile ilişkilidir. Beden eğitimi ile bireyin büyüme, gelişme ve davranışlarında etkili olması nedeniyle küçük yaştaki bireylerin yakınları spora katılımı teşvik etmeli ve spor ortamının elverişli olması için beklentiler gözetmelidir (Hergüner, Bar ve Yaman, 2016).

Spor toplum içine farklı yollarla girerek bireyleri doğrudan ya da dolaylı biçimde bağlamış ve toplumun merakını çekerek sosyal bir olgu olmuştur. Bu olgunun toplum içinde belirli görevleri vardır. Toplum içinde yapılan ve haz duyulan belirli bir yapıyı oluşturmuş ve diğer toplumlarla arasında belirli davranış, felsefe ve fikirler geliştirmiştir (Atasoy ve Öztürk Kuter, 2005).

Sporu bütünsel olarak düşündüğümüzde vazgeçilmeyen, durmadan devam ettirilen, görmezlikten gelinmeyen, evrensel ve birleştirici bir faaliyettir. Buna bağlı olarak uygar toplumların oluşmasında sporun herkes tarafından yapılması ve bunun bir ölçüt olma gerekliliği oluşmaktadır (Ekici, Çolkoğlu ve Bayraktar, 2011).

İnsanlar yaşamlarını daha kaliteli hale getirebilmek için sürekli olarak çalışırlar ve kazanç elde etmek için hızlı ve stresli bir hayatın içinde zamanlarının çoğunu çalışarak geçirirler kalan zamanlarında ise ailesi ya da çevresindeki yakın olan insanlar ile zaman geçirmek isterler. Boş zamanlarında sporu tercih eden insanlar sporun tüm kazançlarını elde ederler ve kendisini daha iyi topluma adapte etmekte, fiziki ve psikolojik olarak gelişmekte hem de daha zinde bir vücuda sahip olmaktadır. Bu sebepten dolayı insanların boş zamanlarında spor yapmaya teşvik edilmesi bireyin kendisi ve yaşadığı toplum için daha olumlu neticeler vermektedir (Dever, 2010).

Spor yaygınlığı dolayısıyla toplumsal bir olgudur bu nedenle spor kendi içinde kurallara sahip olan boş zamanları değerlendirme çabasının var olduğu bir uğraşıdır ayrıca spor kişinin zihin ve beden gelişimine katkıda bulunur bununla birlikte iş hayatında verimin artmasına, kişilik gelişimine ve sosyalleşmeye olanak sağlar (Doğan, 2007).

2.2. Spora Katılım

Spor ile tanımlanan değerler ve görevler bireyi aşan toplumsal bir faaliyettir. Bu toplumsal ilişki ilk insan topluluklarına kadar bir bağlantı içindedir. Tabiata, canlılara ve insanlarla mücadelede, yaşayabilmek için kullanılan bedensel faaliyetler, toplumlar ilerledikçe örgütlü bir şekilde yapılan spor branşlarını oluşturmuştur (Bulgu, 2013).

Spora katılım küçük yaştan itibaren bulunduğu çevre ve sahip olunan imkânlar doğrultusunda gerçekleşir. Birey okul hayatı başlamadan önce ailesi vasıtası ile tanıştığı sporu okula başladıktan sonrada devam ettirme şansına sahip olur.

Okulda düzenlenen spor faaliyetleri öğrencilerin yeteneklerini ve becerilerini artırır bununla beraber düzenli çalışma alışkanlığı edinmesinde faydalı olur. Bu beceriler ile boş zamanının verimli değerlendirir ve kötü alışkanlıklardan uzak durur. Kendine güveni gelişir ve topluma uyumlu, çalışkan ve istekli hale gelir (Akgül, Göral, Demirel ve Üstün, 2012).

Çocuğa yönelik bakıldığında sporun gelişim sürecinde direkt etkisi bulunmaktadır. Okul sırasında spora başlayan çocuk hayata daha erken zamanda atılarak bütünleşmekte ve

alışması daha kolay olmaktadır. Bundan dolayı geç başlanılan ve zor alışılan durumdan ziyade erken yaşta sağlıklı olmak için spora başlanmalıdır (Karahüseyinoğlu vd., 2005).

Kişi ergenlik dönemine geldiğinde kendisini tanımak ister ve bu dönemde bedensel, psikolojik ve zihinsel gelişimine uyum sağlamakta zorlanır spor ise bu dönemde gençlerin gereksinimlerini karşılayacak bir alan olur yeteneklerini ve kendisini tanır, paylaşma ve takım olma gibi eylemlerde bulunma olasılığı artacaktır (Yalçın ve Akkuş, 2006).

Spor ve fiziksel aktiviteye katılımın beden gelişimindeki katkısı ile birlikte ruh sağlığına olan etkileri ve yararları bilinmektedir. Yapılan çalışmalar ve kaynaklar incelendiğinde bunların çoğunluğunun erişkinlik dönemini kapsadığı görülmektedir (Alpaslan, 2012).

Dufflett ve Johnson (2004) toplamda 609 ortaokul ve lise öğrencisine yaptıkları çalışmalarında spora katılımın gençlerin okul yılı boyunca en az 10 gençten 6 'sının (%66) okul dışındaki faaliyetlerin dışında spora katıldığı belirlenmiştir.

Spor faaliyetlerine katılan 10-18 yaş arası gençlerin her sene % 35'i sporu bırakmaktadır. Spor yapan gençlerin bu ayrılışlarına çözüm aranmalıdır ve neden spora yönelip daha sonra koptuklarını nedenleri ile anlaşılması gereklidir (Konter, 2006).

2.3. Spora Katılımın Ergenlerin Gelişimindeki Etkileri

Spora katılımın ergenlerin sağlık gelişimlerine, fiziksel gelişimlerine, kişilik gelişimlerine, sosyal gelişimlerine, zihinsel gelişimlerine, psikomotor gelişimlerine ve toplumsal gelişimine etkileri bulunmaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

2.3.1. Sağlık Gelişimine Etkileri

Teknolojinin gelişmesi ile beraber hareketsiz bir yaşam biçimi benimseyen ve ihtiyaçlarını dışarı çıkmak yerine internet üzerinden gerçekleştiren bir toplum biçimi günümüzde hayatımızı etkilemektedir. Sağlıklı olmak kaliteli bir yaşamı tarif etmesine rağmen günlük aktif olarak çalışan bireylerin azalmakta ve aktif olmayan bireylerin sayısının artmakta olup sağlık açısından olumsuz bir durum teşkil etmektedir (Bozkuş vd., 2013).

Yapılan araştırmalar sporun; obezite, Tip 2 Diyabet, kanser, kemik sağlığı, kardiyovasküler hastalıklar, hipertansiyon gibi günümüzdeki en çok gözlemlenen rahatsızlıklardan korunmada ve gelişiminde önemli bir yeri olduğunu göstermektedir (Can, Arslan ve Ersöz, 2014; Warburton vd., 2006).

Fiziksel aktivite bilindiği gibi kalp ve damar hastalıklarında önleyici ve koruyucudur bunun tam tersi durumunda ise fiziksel aktivite azlığı bir risk faktörüdür. Fiziksel aktivite yapan bireylerin yaşam sürelerinin uzadığı yönünde çalışmalar vardır (Solak ve Solak Görmüş, Solak, Görmüş, 2002).

Çocukluk ve ergenlik çağında yapılan fiziksel aktiviteler fizyolojik ve psikolojik durumlar açısından birbiri ile bağlantılıdır. Sağlıklı olma ve bu durumu koruma bireylerde yaşam boyu sürecek bir alışkanlık olup bu durumun gelişimi okul sporları ve kulüp sporları ile meydana gelmektedir (Dalkıran ve Aslan, 2015).

Günümüzde çocuk ve gençler için en büyük sağlık sorununun obezite olduğu görülmektedir ve bazı ülkeler obezite ve sağlık meselesini devlet politikası haline getirmiştir. Adölesan dönem ile birlikte gelişim hızlanır ve bununla beraber bireyin harcayacağı kalori miktarında artış olur. Diğer taraftan bu dönemde bireyin hareketsiz yaşam tarzı, yanlış beslenme alışkanlıkları ve çeşitli çevre koşulları bireyde obezite gelişimine neden olabilir. Genç nüfusun ileriki yaşlarında kiloya bağlı oluşacak hastalıkları yenmesinde ya da hastalık oluşmamasında gençlik yıllarında katılacakları ve devam ettirecekleri spor ve fiziksel aktiviteler kuşkusuz ki katkı sağlayacaktır. Limnili uzmanlık tezinde 15-17 yaş aralığındaki lise öğrencilerinin obezite ile ilgili yaptığı araştırmada vücut kütle indeksleri normal değerlerde olan öğrencilerin daha fazla egzersiz yaptığını ve erkeklerin kızlara göre daha düzenli egzersiz yaptıklarını saptamıştır (Limnili, 2010).

Obezite bütün yaş gruplarında görülebilen ciddi bir sorundur. Hızlı büyüme dönemi içinde olan ergenlere uygun diyet ve egzersiz programları hazırlamak olumlu sonuçlar alınmasında yarar sağlayabilir. Çocuklar bisiklet, yüzme ve koşma gibi sporlar içinde bulunması için cesaretlendirilmelidir ve yaşam biçimleri aktifleştirilmedir (Balcıoğlu ve Başer, 2008).

Bununla birlikte çocukluk döneminde spora katılımın yalnızca obezite ile mücadele için değil bunun yanında obezite ile oluşacak rahatsızlıkları ya da obezite oluşumunu engellemek için olduğu ifade edilebilir (Hekim, 2015).

Tüm bunların yanında çocuk yaşta kanser hastalığına yakalanmış ya da yenmiş çocuklarda spora katılımı çok fazla çalışılan bir konu değildir. Kanser hastalığına yakalanmış çocuklar ağır ve uzun zaman alan tedavilerinde fizyolojik ve psikolojik olarak toparlanmaları zor olur bu nedenle bu sürecin devamında ya da yenmiş çocuklarda psikolojik ve fizyolojik

olarak yeniden kazanılmasında spora katılım yapılan yararlı etkenlerin en önemlisidir (Hekim, 2015).

2.3.2. Fiziksel Gelişimine Etkileri

Adolesanlarda görülen en büyük değişimlerden birisi hızlı gelişen fiziksel büyümedir. Ergen 3-4 yıl içerisinde erişkin kişilerin sahip olduğu antropometrik seviyeye sahip olabilmektedir. Kemik, yağ ve kas kütlelerinde bariz bir artış olur. (Tekgül, Dirik, Karademirci ve Doğan, 2012).

Çocukluk ve gençlik dönemlerinde bedende çeşitli değişiklikler olur. Bunlar kemik mineral yoğunluğu, beden suyu ve vücuttaki yağ kütlesindeki artış ve azalışlardır. Kız ve erkeklerde farklılık göstermektedir. Bu farklar ergenlik dönemindeki endokrin değişiklikler nedeniyle olur (Zorba ve Saygın, 2009). Yapılan araştırmalara bakıldığında sporun insan organizmasında pozitif değişimlere neden olduğu saptanmıştır. Kas gelişimi üzerine etkileri ise kas liflerinin çoğalması, kas çapı ve kuvvetinin gelişmesine neden olur (Demir ve Filiz, 2004). Düzenli spor yapan gençlerin vücut kütle indeksi yapmayanlara göre daha normal sınırlarda bulunmuştur (Tekgül, Dirik, Karademirci ve Doğan, 2012).

Sayın (2014), 15-17 yaş grubu gençlerde fiziksel aktivite düzeyleri ile fiziksel uygunluklarını belirlemek için yaptığı araştırmasında, fiziksel uygunluk testlerine göre erkeklerin kızlara oranla daha iyi performans gösterdiğini belirlemiştir. Bununla beraber yaş ilerledikçe kız katılımcılarda sürat, esneklik, patlayıcı kuvvet ve dayanıklılık parametrelerinde düşüş, erkeklerde ise sürat ve patlayıcı kuvvet yaş ilerledikçe artış esneklikte ise düşüş olduğu belirtmiştir. Benzer bir çalışmada ise Düzgün ve Baltacı (2009), tarafından yapılan çalışmada düzenli spor yapan adolesanların spor yapmayanlara göre daha esnek olduğu ve bu gelişimin en çok spor yapan kızlarda olduğunu belirtmiştir.

2.3.3. Kişilik Gelişimine Etkileri

Modern hayatta spor, bireylerin kişiliklerinin oluşumu ve yetenek düzeylerinin artması için eğitimciler ile yapılan planlı çalışmalar olarak görülmekte ve gün geçtikçe önemi artarak ilerlemektedir (İnal, 2003). Spor ile beraber aile ve okul içinde alınan eğitimin dışında daha disiplinli ve organize olarak kazanmayı, başarmayı ve gelişmeye dayalı bir eğitim verilmektedir buda kişinin üzerinde olumlu etkiler bırakır ve genç yaşta kişilik oluşumunda

önemli katkılar sağlar. Bu açıdan bakıldığında kişi spora katılarak sportmen davranışlar edinir ve kişilik oluşumunda bu sportmen davranışlar üzerinde şekillenir.

Sporcunun ilerideki profesyonel spor hayatında çevresi ve ailesine bağlı olarak kişilik özellikleri sağlam bir şekilde geliştiği gibi kişilik ile beraber düzgün bir ahlaka da sahip olur. Bu durum kişinin istek, arzu ve hırsı ile bazı zamanlar ters düşebilir sporcu amacına ulaşmak için illegal yollara başvurur. Fiziksel olarak gelişmek için kullanılan doping maddesi kullanımın dozuna ve çeşidine göre vücuda zarar verir ve sporcuların birbirine eşit olmasını engellediği için spor ahlakına uymayan bir durum oluşur (Yoncalık ve Gündoğdu, 2007).

Bireylerin okul yaşamlarında katılacakları sportif faaliyetler eğitim aşamasında olan bu bireyler açısından kişilik gelişimini olumlu etkileyecektir. Okul sporlarının ahlaki ve insani amaçları: sağlıklı olma farkındalığı aşılanması, dayanışma ve birlikte çalışma bilinci yaratılması, kurallara uyma, paylaşma, yardım etme gibi insani görevlerimizin yanında toplum, insan ve tabiat konularındaki önemi sporun eğitim amaçları ile beraber önemli bir işlevi vardır (Pehlivan, 2004).

2.3.4. Sosyal Gelişimindeki Etkileri

Kişiler spor ile birlikte başka ortamlarda farklı düşünceler ve kültüre sahip insanlar ile bir araya gelip paylaşım sağlayabilmektedir bu nedenle spor kişilerin sosyalleşmesinde ve kendilerini tanıtmada en basit yollardan birisidir (Küçük ve Koç, 2004).

Sporcunun en çok geliştirmesi gerekli olan özelliği iletişimdir ve spor sosyal bir ortam olduğu için sözlü ya da sözsüz olarak kişilerin birbirini anlamaya ve aynı davranışı yapmaya olanak sağlar (Karagözoğlu, 2005).

Spor faaliyetlerine katılarak bireyler beraber çalışmayı, yenmeyi ve yenilmeyi, karşısındakine saygı duymayı öğrenir. Beraber çalışarak sosyal sorumluluk kazanır ve bu nedenle toplum içinde sosyalleşmiş olur (Şahan, 2008).

Özdinç'e göre (2005), sosyal bir faaliyet olan spor bireyin kendisi ile baş başa kalmasında, yenilenmesinde ve sağlık açısında önemlidir. Bununla birlikte sosyalleşme açısından önemli bir faaliyet olarak sporun içinde bulunan bireylerin sosyalleşmesi daha kolay olur.

Bayar (2003), spor yapan ve yapmayan bayanların kişilik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmasında spor yapan bayanların daha çok dışa dönük ve kendilerine güvenleri yüksek, duygusal olarak daha dengeli olduklarını belirtmiştir.

2.3.5. Zihinsel Gelişimindeki Etkileri

Günümüzde spor psikolojisi alanında çalışma yapan ve sporcu yetiştiren antrenörler sporcunun zihinsel olarak gelişiminin üzerinde durmaktadırlar. Yapılan aktivite ve egzersizde sporcunun imgeleme kabiliyetini geliştirerek çıkacağı karşılaşmada fiziki olarak hazır bulunmasının yanı sıra zihinsel olarak önde olmasını sağlamaya çalışırlar. Bu sayede rakibi karşısında bir adım önde olmayı başarabilen sporcu kazanmaya yakın taraf olma şansını elde eder.

Spor bireysel ya da toplu biçimde yapılan, başka biri ile mücadelede, belirlenen hedefe ulaşma amacıyla, belirli kurallar etrafında yapılan zihinsel ve fiziksel aktiviteler olarak tanımlanabilir (Tanrıverdi, 2012).

2.3.6. Psikomotor Gelişimindeki Etkileri

Bireyin ergenlik dönemi öncesi ve sonrasında düzenli olarak katıldığı sportif faaliyetler fiziksel olarak iyi bir gelişim sağlarken bununla birlikte ruhsal olarak da gelişir. Gelecekte toplumsal yaşamda sorumluluk sahibi olacak bireylerin sahip olacakları iyi alışkanlıklar, ilişkiler sağlamasında ve devamlı olmasında çocuklukta başlayan spor hayatı önemli ölçüde etkilemektedir (Yazarer vd., 2004). Bu kapsamda ele alındığı zaman; Spora katılım, gencin bedeninin farkına varmasına, bedeni ile mutlu olmasına, psikomotor davranışlar ile bedensel olarak yeterlilik hissi duymasına neden olur. Ergen, çocuk ve yetişkinlik arasındaki geçişi bu sayede daha sağlıklı sağlayacaktır (Topkaya, 2004).

Bireyin küçük yaştan itibaren katılacağı spor ile fiziksel gelişiminin yanı sıra duyu organları, kas ve sinir sistemi ile beraber gelişerek sağlıklı bir birey olmasını sağlar. Çocuk yaşta kazanması gerekli olan bazı temel beceriler bu sayede daha hızlı ve sekteye uğramadan kazanır ve devam edebilmesine olanak verir.

2.3.7. Toplumsal Gelişimindeki Etkileri

İnsanlar yaşamlarını daha kaliteli hale getirebilmek için durmadan çalışırlar ve kazanç elde etmek için hızlı ve stresli bir hayatın içinde zamanlarının çoğunu çalışarak geçirirler kalan zamanlarında ise kendilerine, ailesine ya da çevresindeki yakın olan insanlar ile zaman geçirmek isterler.

Spor bütün bireylerin toplumsallaşmalarına ve toplumsallaşma aşamasında eksiklik olan bireylerin yeniden toplumsallaşmasına katkıda bulunur bu nedenle sporun sosyal hayatta ve eğitimdeki önemi artırılmalıdır ve ilk olarak çocuk ve gençler spora yönlendirilmelidir (Kaplan ve Çetinkaya, 2014).

İnsanlar sosyal bir varlık olması onları başkaları ile beraber yaşamaya zorunlu kılar. Sporda bu oluşum içerisinde toplumun temel yapısı olan sosyoekonomik ve sosyokültürel çatı altında bireylerin karşılıklı diyaloglarını belirler. Bu durum sporun o ülkedeki yaşamsal değerini açıklamaktadır (Atasoy ve Öztürk Kuter, 2005).

Uluslararası yapılan spor yarışmaları ile beraber ülkelerin yaptığı reklam dışında diğer ülkeler ile karşılıklı olarak etkileşim sağlanır. Spor ile kazanılan olgular dışında bireylere iş sahası yaratır ve içinde birden fazla dalın bulunduğu bir alan oluşur (Özbek ve Şanlı, 2011).

2.4. Spora Katılım ve Aile

Spora katılım konusunda; yönlendirmede ilk basamak olan ailelerin tutumlarına bakıldığında, Pehlivan (2009) spora katılan çocukların velileri ile yaptığı araştırmasında; çocukları spora katılan veliler; çocuklarının daha az devamsızlık yaptığını ve okulu daha fazla sevdiğini belirtmiştir. Ancak buna rağmen bazı durumlarda akademik başarının önünde spora katılım veliler tarafından hala bir engel olarak görülmüştür.

Yaprak ve Amman (2009) spor ile aktif olarak ilgilenen 16 kadın ile mülakat tekniğini kullanarak yaptığı araştırmasında katılımcıların çoğu ailenin ekonomik ve eğitim düzeyi ile kızlarını spora katılımlarını sağlamaları arasında doğru orantı olduğu ve spor için dini, ahlaki ve ekonomik açıdan değerlendirdikleri düşüncesinde olduğunun belirtmiştir.

Taşkıran, Selçuk ve Doğar (2014) öğrenci velileri ile yaptığı araştırmasında beden eğitimi dersinin öğrencinin öğretmenleri ve arkadaşları ile ilişkilerinin gelişmesinde, yeni arkadaşlar edinmesinde, liderlik özelliği kazanmasında, işbirliği yapmada ve yenilgiyi kabul edip galip geleni tebrik etme davranışlarında olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

2.5. Spora Katılım ve Akademik Başarı

Başarı kişinin amaçlarına erişme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Akademik başarı, öğrencinin notları, istenilen davranışları yapabilme ve ölçütlere erişebilme seviyesi olarak kavramlaştırılabilir. Genel başarıda olduğu gibi akademik başarıyı da etkileyen faktörler bulunur (Duru ve Balkıs, 2015). Bu faktörlerin en önemli ve etkili olanlarından üçü bireyin kendisi, ailesi ve çevresinde olan etkilerdir. Başka bir tanımda ise akademik başarı; okumada, matematik, tarih gibi okulun akademik derslerinde kazanılan başarı ile resim ve beden eğitimi derslerinde elde edilen becerinin karşıtı biçiminde kullanılır (Öncül (2000)'den aktaran Kaynak, 2006).

Eğitim sisteminde akademik olan konularda ilerlerken uygulanan sınavlarda başarı alınması önemlidir. Bu nedenle öğrencinin eğitim döneminde içinde olduğu sınavlar kendisini ve dolaylı olarak ailesini etkilemektedir (Kar, 2015).

Birçok faktörü içinde bulunduran eğitim ve öğretim içinde öğrenci başarısı birkaç nedenle açıklanamaz. Belirli derslerde farklı akademik başarıya sahip öğrenciler için öğrenme motivasyonu ya da aldığı hizmetin niteliği ile açıklanabilir. Öğrencinin dersi almadan önce bu ders için gerekli koşulları sağlayıp sağlamaması öğrenci başarısını önemli derecede etkilemektedir (Ergün, Özdemir, Çorlu ve Savran, 2004).

Öğrencinin akademik olarak başarılı ya da başarısız olması kendisi, ailesi ve içinde bulunduğu toplum açısından önemlidir. Bir toplumun gelişmesindeki en büyük etki akademik ve nitelik bakımından başarılı insanlar olduğu kabul edilmektedir (Yıldırım, 2000).

2.6. Öz-Yeterlik

Çoğu insanın motivasyonunu bilişsel olarak üretir. Bireyler kendi kendilerini motive eder ve ileriye yönelik davranışlarına öngörüleri sayesinde rehberlik eder. Onların ne yapabileceklerini inançları oluşturur ve bireyler amaçlarını oluşturur ve gelecekte yapacakları önemli şeyler için davranışlarını planlarlar (Bandura, 1993). Öz-yeterlik bireyin belli bir işi başarılı bir şekilde yapması için gereken becerileri kendisinde sahip olduğuna dair inancıdır (Kurbanoğlu, 2004).

2.6.1. Öz-Yeterlik Kavramı

Öz-yeterlik Bandura tarafından ortaya konulan Sosyal Öğrenme Kuramının esas kavramlarından biridir. Öz-yeterlik bireylerin karşılaştıkları zorlukların ve durumların üstesinden gelmek için çabaladıkları ve yapabileceklerine olan inançları ile ilgilidir (Bıkmaz, 2002).

Öz-yeterlik bireyin sahip olduğu becerileri değil, bu beceriler ile farklı ortamlarda nasıl hareket edeceğine olan inancıdır. Birey herhangi bir görev üstlendiğinde başta bunu sahip olduğu beceriler ile yapıp yapamayacağını düşünür. Bu aşamada öz-yeterlik inancı kişinin karar vermesinde etkilidir (Bandura (1997)'den aktaran Sakız, 2013).

Çoğu insan davranışı, amaçlarını bilen ve öngörülü olarak bir bütün halinde ayarlı biçimdedir. Kendi yeteneklerini bilme ve tanıma, kişisel hedefleri oluşturmada etkili bir yerdedir. Öz-yeterlik; bireyin daha zorlu hedefler için kendisi hazırlaması ve sorumluluk alarak bunu sağlamlaştırmasıdır (Bandura, 1991).

Öz-yeterlik bireyin becerileri ile ilgili bir fonksiyon değildir bireyin becerileri ve yapabildikleriyle alakalı yargıların bir sonucudur. Öz-yeterlik bireyin değişik durumların üstesinden gelmesine, bir faaliyeti başarma kabiliyetine, yapabileceklerine dair kendisini algılaması, inanması ve yargılamasıdır (Senemoğlu, 2012).

2.6.2. Öz-Yeterlilik İnancının Kaynakları

Öz-yeterlik inancı Banduranın geliştirdiği Sosyal Öğrenme Kuramının (Social Learning Theory) başlıca en ana kavramıdır ve bireylerin becerilerini aktif kullanmaları için öncelikli olarak alanlarına dair öz güvene sahip olması gerektiğini vurgular (Azar, 2010).

Yeterlikten yola çıkarak yeterlik inançları üstlenilen sorunun ne olduğu, engeller ve başarısızlıklar karşısında ne kadar zaman durulduğu, ne kadar çaba sarf edildiği ve başarısızlıklarda motive ya da moral bozukluğu olup olmadığına bağlıdır (Bandura, 2001).

Bandura (1977) yeterlik ile ilgili yaptığı çalışmada sosyal öğrenme analizini için ve bireylerin öz-yeterlik inançları ile ilgili bilgi toplayabilmemiz için dört ana kaynağa başvurulması gerekir. Bunlar; Performans başarıları, başkalarının deneyimleri, sözel ikna ve duygusal durumdur.

2.6.2.1. Performans Başarıları

Öğrenciler bilgiyi alırken performanslarından, başkalarının deneyimlerinden, ikna türlerinden ve fiziksel durumlarından kendi öz-yeterliklerini bilirler. Bunlardan ilki olan performansları öz-yeterliği değerlendirmede güvenilir bir rehberdir ve genellikle başarı ile öz-yeterlilik yükselir bunun tersine başarısızlık durumunda ise düşer (Schunk ve Zimmerman, 2007). Başarılı bir deneyimi daha sonra ona benzer olay ile karşılaşıldığında eski başarısını düşünerek o işe daha istekli olur ve o işi daha kendine güvenle yapmasını sağlar. Bu bakımdan geçmişteki başarıları düşünmek ve uygulamak motivasyonumuzu artırır.

Yeterliliğin bu kaynağı özellikle etkileyicidir çünkü kişisel ustalık tecrübelerine dayalıdır. Başarılar ustalık tecrübeleri ile artar, özellikle olayın gidişatında olaylar erken meydana gelirse tekrarlayan hataları azaltır. Daha sonra güçlü yeterlilik beklentileri tekrarlayan başarılar vasıtasıyla geliştirilir ve başarısızlıkların olumsuz etkileri azaltılabilir (Bandura, 1977).

Öz-yeterlik ve imgeleme arasında olumlu ilişkiyi destekleyen ve giderek çoğalan olumlu kanıtlar vardır. Bununla birlikte bu ilişki atletler için müsabakadan önce incelenmiş öz-yeterlik atletler için önemli durumlarda performanslarının yanı sıra geçmiş müsabakaları imgeleyerek kullanmışlardır (Beauchamp, Bray ve Albinson, 2002).

2.6.2.2. Başkalarının Deneyimleri (Modelleme)

Bu deneyimler yeterlik inançlarını en çok etkileyen kaynaklardandır. Çünkü onlar gözlemcinin kendi kıyaslamasına bağlı geçici etkilere ve model tarafından sağlanan sonuçlara rağmen kişisel deneyimlerin sonuçlarının üzerine kurulur. Eğer bir model daha yetenekli ya da nitelikli olarak gözlemlenirse, gözlemcinin kendileri için modelin performans sonuçlarına ilgisi azalacaktır (Zimmerman, 2000).

Spor hocalarının tümü başkalarının deneyimlerini yeni beceri öğretirken öğrencilerine sürekli kullanırlar ve bu deneyimsiz bir sporcunun yeteneklerini başkaları ile karşılaştırmasını sağlayan mühim bir kaynaktır. Örneğin aynı takımdaki sporcunun paralelde güç bir hareketi başarmasını izlemek diğerlerinin de aynısını yapabileceklerine ikna eder (Weinberg ve Gould, 2015).

Öğretmenler anlayışlarını ve becerilerini öğrencilere veremezler ama öğrencilerin oto kontrollerini keşfetmelerini sağlayabilirler bu nedenle öğretmenler model olduklarında çok

etkilidirler. Öğrencilere yeni stratejiler ve kendi öğrenme süreçlerindeki olumlu sonuçları gösterebilir ve öğrenme süreçlerinde olumlu öz-yeterlik bakış açısı ile onlara model olurlar (Zimmerman, Bonner ve Kovach, 1996).

2.6.2.3. Sözel İkna

Olumlu düşünme ya da başarılı olabilirsin gibi içsel konuşma kişiyi cesaretlendirir, olumsuz içsel konuşma ise kendini eleştirir ve başarıdaki yetersizliğini yansıtır. Netice olarak sporcular tarafından gösterilen olumlu içsel konuşma 'sen takımdaki en iyi pasörsün' ve 'iyi yaptın bir daha dene' aksine olumsuz içsel konuşma ise 'aptal hata' ve 'senin tembelliğin' gibidir (Hardy, Gammage ve Hall, 2001).

Birey bazı durumlarda kendine olan inancı bir işi başarmada yetersiz kalabilir. Bu durumlarda dışarıdan alacağı geribildirimler o anda içinde bulunduğu zor durumdan daha kolay çıkmasına neden olabilir. Spor müsabakalarında anlık yapılan bu davranışlar o anda kişinin sahip olduğu kapasitesinin üzerine çıkmasına ve başarılı olmasına sebep olabilir.

Oyuncular performans deneyimlerini değerlendirirken hocasından, ailesinden ya da takım arkadaşlarından sözel cesaretlendirme şeklinde etkilenir (yerinde çok iyi oynuyorsun) ve ya sözsüz olarak (hoca zorlu bir yere koyduğunda ya da oyunun kritik bir noktasında yetenekli bir rakibini koruması için seçtiğinde). Böylelikle sözlü ve sözsüz iletişim diğerleri ile uyum içinde öz-yeterlik inançları ile kullanılır (Saville ve Bray, 2015).

2.6.2.4. Duygusal Durum

Öz-yeterlik inançları aynı zamanda duygusal durum tarafından bilgilendirilir. Akademik görevlere karşı kaygı hisseden öğrenciler akademik kabiliyetlerine olan güvenlerini olumsuz etkilerler. Öğrencilerin okulla ilgili başarı veya başarısızlıklarındaki duygusal tepkileri ipucu sağlayabilir. Genellikle bireylerin artan olumlu duygusal durumları ve azalan olumsuz duygusal durumları öz-yeterliği kuvvetlendirir (Usher ve Pajares, 2006).

Kişilerin ruh halleri öz-yeterlikleri ile ilgili düşüncelerini etkiler. Genellikle yaptıkları kötü performanslarını stres ve yorgunluk ile ilişkilendirirler. Zorlu aktiviteler sonucunda kişide yorgunluk, stres, ağrı ve halsizlik gibi çeşitli belirtiler görülür ve böylece kişinin öz-yeterliğinde azalmaya neden olur. Tam tersi durumda öz-yeterliğini artırması için içinde olduğu olumsuz duyguları yenmesi gerekir (Durdukoca, 2010).

Başarı ya da başarısızlık durumunda güçlü duygusal tepkiler birey hakkında bilgi edinmemize yardımcı olur. Örneğin öz-yeterliğini sarsan matematik ile ilgili ödevlere yaklaşımı ile bireyin kaygı düzeyindeki değişimi anlaşılabilir. Belirli akademik konulara çalışmada çok stresli ve kaygılı hissetmek beceri ya da kabiliyetindeki eksiklikten dolayı olabilir (Joët, Usher ve Bressoux, 2011).

2.6.3. Öz-Yeterlik İnancının Etkisi

Öz-yeterlik İnancının etkileri beş ana başlık altında incelenmektedir. Bunlar bilişsel etkisi, motivasyona etkisi, seçim yapmaya etkisi, hedef belirlemeye etkisi ve strese etkisidir.

2.6.3.1. Bilişsel Etkisi

Kişinin çevresine uyum sağlamadaki etkililiği, kalıplaşmış hareketlerle ya da ne yapılacağıyla alakalı basit bilgiye sahip olunmasıyla sağlanamaz. Aksine, bu durum birçok amaca hizmet etmek için bilişsel bileşenlerin, sosyal ve davranışsal becerilerin organize edilmiş bütünleşmiş hareket safhalarında gerçekleşmesiyle sağlanabilir (Bandura, 1982).

Yapılacak görevler çözülebilmesi zor çalışmalar olduğu zaman yeteneklerine güvenmeyen gençlerin aksine öz-yeterliği yüksek olan gençler onları hızlı bir şekilde çözerler (Bandura, 1995). Bu düşüncede olan bireyler görevi veya işi başarmak için farklı yollar denemekten kaçınmazlar. Tam tersi durumda ise öz-yeterliği düşük olan bireyler ise yapacakları işe başlamadan vazgeçebilirler.

2.6.3.2. Motivasyona Etkisi

Yeterlik inançlarının motivasyon etkileri en zor ve çözülemeyen problemlerde olur ve öz-yeterliği yüksek olan gençler öz-yeterliği düşük olan akranlarına göre bu gibi durumlarda daha çok ısrar ve devam etmeye meyilli olurlar (Bandura, 1995).

Motivasyonel olarak uyarılma, psikolojik uyarılma ve etkileri ile ilişkilidir (örneğin bir sprinter çıkış yapmadan önce sakin ve kendine güvenli olduğunu imgeler), motivasyonda tecrübe, imgelemede mental düşünce, kontrollü olma ve öz güven ile ilişkilidir (Munroe-Chandler, Hall, Fishburne ve Strachan, 2007).

2.6.3.3. Seçim Yapmaya Etkisi

Yüksek öz-yeterlik inançları stresli durumların üstesinden gelmede bireylerin kendini daha becerikli hissetmesine neden olurken, düşük öz-yeterlik inançları kötü imaj kaygısı, güçsüz hissetme ve olumsuz durumlardan kaçınmasına neden olur (Chun ve Choi, 2005).

Bireyler yapmış olduğu hareketlerde olumsuz geri dönüşler ile karşılaşması seçim yapmalarını ve amaçlarını etkiler ve yeniden tekrarlamalarına neden olabilir bunun yanında olumlu geri dönüşler ise öz-yeterliğini olumlu etkiler ve bu etkiler seçimlerinde de artışa neden olur (Tolli ve Schmidt, 2008).

2.6.3.4. Hedef Belirlemeye Etkisi

Öz-yeterliğin yüksek olması ile birey hayat deneyimlerinin olumlu etkileri ile ilgilenmeye yoğunlaşmış olur. Düşük öz-yeterlikte ise olumsuzluklar ile ilgilenmeye eğilim olur. Öz-yeterlikte olumlu ve olumsuz ilişkilerin olması beklenir ve özel durumlarda olumlu ve olumsuz etkiler yeterlik inançlarına bağlıdır (Boardley, Jackson ve Simmons, 2015).

Yüksek öz-yeterliğe sahip birey kendi becerilerini bilir ve bir işi yapabilmek için kendi inancını yüksektir. Bu nedenle bir işe başlamadan önce kolay hedefler yerine yapabileceği daha zor hedefler seçer ve onu başarmaya çalışır. Öz-yeterliği düşük olan birey ise yapabileceği işleri zorlayıcı bir görev olarak görür ve zorlukların üzerine gitmek yerine kendine daha kolay hedefler seçer.

2.6.3.5. Strese Etkisi

Yeterlik inançları ayrıca duygusal reaksiyonları da tetikler. Örneğin düşük yeterlik inancına sahip olan bireyler için görevler zorludur stres ve depresyon yaparlar ve problemleri nasıl çözecekleri hakkında dar bakış açısına sahiptirler. Diğer taraftan yüksek yeterlik inancına sahip bireyler ise zorlu görevlerin çözümünde daha rahattırlar. Bu yüzden bireylerin başarı düzeylerinde bu etkiler güçlü etmenlerdir (Mahyuddin vd., 2006).

Birey içinde bulunduğu stresli ortamda çeşitli duygusal tepkiler verebilir. Bunlar normalde üstesinden gelebileceği işlerde kendine inancının azalması ve yapamayacağı duygusuna kapılması şeklinde olabilir. Öz-yeterliği yüksek olan bireyler bu durumdan kurtulmaları öz-yeterliği düşük olan bireylere göre daha az zaman alır ve daha öncesinden edindiği başarı ve başarısızlıklardan edindiği tecrübe ile kendine ve zor durumu aşabileceğine olan

inancı sayesinde stres altındaki durumdan daha soğukkanlı davranarak en az zarar ile bu durumdan çıkar.

2.7. Öz-Yeterlik ve Akademik Başarı

Öz-yeterliğin önemli konular arasındaki akademik başarıya etki sebebi eğitim araştırmalarında artmaktadır. Öz-yeterliğin akademik başarıda öncelikli nedeni ya da başarı öğrencide çoğunlukla yerleşmiş dikkate değer çaba ve beceriler olup olmadığını araştırmacılar bulmaya çalıştığından beri öz-yeterliliğin nedensellik etkisi çok ilgi çekici olmaktadır (Yusuf, 2011).

Öğrencilerin okulda katıldıkları etkinliklerde ve verilen görevlerde başarılı olabilmelerini etkileyen birçok duyuşsal özellik vardır. Bunlardan biri öğrencilerin üstlendikleri görevi başarabileceğine olan inancıdır. Verilen görevleri yürütebileceklerine dair kendine inanan öğrencilerin bu görevlerde başarılı olması daha kolay olur (Arslan, 2012).

Öğrencilerin akademik performansı ne yapabileceğine inancının sonucudur ve öğrencinin yeteneğine olan güveni; beceri ve bilgisi ile ne yapabileceği konusunda karara varmasında yardımcı olur. (Pajares ve Johnson, 1996). Örnek olarak öğrenci akademik bakımdan oluşturmuş olduğu inançlar ile öğrenilen bilgi ve becerilerle ne yapması gerektiğine yardımcı olur. Bu durumda akademik başarı, önceden başarılmış ve ileride başarılabileceklerle ilgili inançların sonucu olacaktır. Bu durum aslında benzer yetenekleri olan öğrencilerin akademik performanslarının farklı olmasını açıklayacaktır (Bıkmaz, 2002).

Öğrencilerin öz-yeterlik inançları onların akademik performanslarını birkaç yolla etkiler. Bunlar seçimleri ve davranışlarına olan etkilerdir. Bir görevle uğraşırken seçme hakkı olduğu durumlarda kendilerine güvendiği konulara eğilimde olurlar ve yapmayacakları konulardan kaçınırlar (Pajares, 2002).

Öğrenciler bir görevi gerçekleştirirken sıklıkla ikna edici bilgilendirmeler alır. Örneğin ‘sen bunu yapabilirsin’ gibi olumlu ikna edici cümleler öz-yeterliği artırır ama sonraki yaptığı işler kötü biçimde sonuçlanırsa geçici bir düşüş olur (Schunk, 1991).

Öğrenciler sınıf ortamındaki çeşitli aktivite ve kurslarda artarak zorlaşan seviyelerdeki konuları başarılı bir biçimde tamamladıklarında öz-yeterliklerini etkileyen başarılı deneyimlere bağlı olarak akademik başarıları artar (Choi, 2005).

Öz-yeterlik inançları öğrencilerin seçim yapmalarını, çaba sarf etmelerini, zorluklara karşı ısrarcı davranmalarını, geçmiş tecrübelerindeki duygusal reaksiyonlarını ve modelleme yapmalarını etkilediği varsayılır. Yüksek yeterliğe sahip olmak öğrencinin matematik problemlerini çözmesine yardımcı olabilir sebebi daha iyi problem çözdüğü için değil problem çözerken ilgisinin daha çok olması, çabalaması ve zorluklara karşı ısrarıdır (Pajares ve Kranzler, 1995). Benzer bir çalışmada ise Akbay ve Gizir (2010) Üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında öğrencilerin akademik öz-yeterliklerinin artmasına bağlı olarak akademik erteleme davranışlarında azalma olduğunu belirtmiştir. Bunların tersi durumlarında yine öğrencilerin davranışlarında yeterliğin rolü etkilidir. Öğrencinin kendine güveni az ise muhtemelen daha az çaba sarf eder ve çabuk vazgeçer. Eğer okul ödevlerini daha iyi yapmak için pratik yaparsa performansını artırabilir (Çubukçu, 2008).

Sosyal modeller öz-yeterliğin gelişiminde çok güçlü bir roldedir. Özellikle öğrenciler yeteneklerinden emin olmadıklarında ya da akademik olarak yeterli tecrübeye sahip olmadıklarında öğrenciler kendilerini belirli kişilerle karşılaştırırlar örneğin sınıf arkadaşları ile kendi akademik performansını karşılaştırarak yargılama yapar (Usher ve Pajares, 2008).

Öz-yeterliğin üçüncü kaynağı olan ikna öğrencilere diğer kişiler tarafından önemli dönütler sağlar. Bunlar cesaretlendirmeler olarak bireyin akademik yeteneklerine güvenen ailesi, öğretmenleri ve akranları tarafından olur. Öğrencinin kendisini akademik olarak öz değerlendirme yapamadığı zaman genellikle kendisini değerlendirmesi için dışa bağımlı olur ve destekleyici mesajlar ve cesaretlendirmeler öğrenciye çaba ve güven verir (Usher ve Pajares, 2006).

Okul ortamında öğrencilerin öz-yeterliklerinin artmasına ya da azalmasına öğretmenler sebep olabilmektedir. Bundan dolayı öğretmenlerin öğrencilere yaklaşımları önemli bir yer almaktadır. Öğrencilerin öz-yeterlik farkındalığını artırmak için öğretmenlerin öğrencilerin ihtiyaçlarına göre öğretim gerçekleştirmesi, öğrencilerin niteliklerine göre etkinlikler uygulaması, iş birliğine yönelik öğretim yaklaşımlarını uygulaması, öğrencileri birbiri ile karşılaştırarak değerlendirme yapmaması gerekmektedir (Senemoğlu, 2012).

Öz-yeterlik ve sonuca bağlı beklentiler farklı yerlerde olmasına karşın birbiri ile bağlantılıdır. Başarılı olan öğrenci yeteneklerine güvenir ve yaptığı hareketlerden olumlu geri dönüş alacağını düşünür. Fakat bu ikisi arasında zorunlu bir durum yoktur. Yüksek öz-

yeterliğe sahip olan öğrenci öğretmenin kendisine olumsuz baktığı için düşük not alacağını düşünürse, düşük sonuç beklentisi içine girebilir (Schunk, 2011).

2.8. Öz-Yeterlik ve Spora Katılım

Öz-yeterlik ile ilgili çalışmalara bakıldığında ilk zamanlarda psikoloji (depresyon, kaygı, fobi vb.), tıp (sağlık, sigara, alkol, uyuşturucu, yeme bozuklukları vb.) ve spor gibi alanlarda toplandığı görülmektedir (Bıkmaz, 2004).

Öz-yeterlik fiziksel aktiviteye teşvik etmekte doğrudan etkilidir ve özellikle öz-yeterlik inançları fiziksel aktivitedeki engellerin üstesinden gelmekle ilgilidir. Böylelikle öz-yeterlik inançları bireyin yetenekleri ile engellerin üstesinden gelmekte ve artan engellerle ya da azalan şanslarda fiziksel aktiviteyi devam ettirmesini sağlamaktadır (Bouchard ve Katzmarzyk, 2010). Yaptığı fiziksel aktiviteden memnun olmayan ve olumlu sonuç beklentisi içinde olan bireyler zorlu amaçlar benimserler ve bu amaçlarına erişmek için yeteneklerine güvenirler ve fiziksel aktiviteyi sürdürebilmeleri için en uygun motivasyonda olurlar (Dishman vd., 2004).

Sporcu bireyin öz-yeterlik ve liderlik özelliğine bakıldığında; vizyon ve misyonunu oluşturması, hedefleri olması, problemleri çözmesi, kendine güvenli olması, sorumluluk alması, kararlı ve istekli olması ve arkadaşlarını motive ederek çevresi ile iletişimi güçlendirme özellikleri ile verimli olmasıdır (Bozkurt, 2014).

Ayrıca öz-yeterlik öğrencilerin aktivitede ne kadar çaba harcayacağını, engel çıkınca ne kadar sürdüreceklerini ve olumsuz durumlarla karşılaşınca ne kadar dayanacaklarını saptar (Pajares, 2002).

Egzersizin ve yapılan sporun devam etmesinde en önemli belirleyici öz-yeterliktir. Bireyin yeteneklerine olan inançları çeşitli alanlarda sürekli belirleyici faktör olarak tanımlanır bunun yanında fiziksel, çevresel, sosyal ve psikolojik değişkenlerde fiziksel aktiviteye katılım ile bağlantılı olan değişkenlerdir (McAuley ve Blissmer, 2000).

2.9. Öz-Yeterlik ve Sportif Kendine Güven

Kişinin bir işi başarılı bir şekilde yapması algısını oluşturan öz-yeterlik, öz güvenin gerçek anlamda duruma özgü bir şeklidir. Kendi amaçlarımız doğrultusunda öz-yeterlik ve öz

güveni değişmeli biçimde kullanmaktayız (Weinberg ve Gould, 2015). Bu çalışmada da sportif güven yerine sportif öz-yeterlik kavramı olarak kullanılmaktadır.

Kendisine güvenen sporcular başarılı olacaklarına ve başarılı olmak için gerekli potansiyellerini gösterecek fiziksel ve zihinsel yeteneklere sahip olduklarını bilirler. Bunun sonucunda yüksek öz güven sporcular için stresli durumlarda sakin ve rahat olmalarına ve olumlu düşünebilmelerine katkı sağlayan bir etkendir (Yeltepe Ercan, 2013).

Kendine güven yüksek düzeyde başarı beklentisi ile tanımlanabilir. Güven sahibi sporcular kendilerine, başarabileceklerine ve bunlar ile bağlantılı fiziksel ve zihinsel kabiliyetlerinin var olduğuna inanırlar. Bundan dolayı stres durumunda başa çıkabilme ve olumlu düşünceleri kullanabilmelerine olanak sağlar (Yıldırım, 2013).

2.10. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın konusu ile ilgili, araştırmaya doğrudan ya da dolaylı olarak katkı yapacağı düşünülen, yerli ve yabancı araştırmalar incelenmiş, bu araştırmalar üç grupta sınıflandırılmıştır. İlgili araştırmaların sonuçları verilirken, araştırmaların yapılma tarihine göre geçmişten güncele doğru bir sıralama esas alınmıştır.

Gruplanan araştırmalar;

1. Orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin Spora Katılım ve Akademik Öz-Yeterlik ile ilgili araştırmalar
2. Orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin Spora Katılım ve Sportif Güven ile ilgili araştırmalar
3. Orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin Spora Katılım ve Akademik Başarı ile ilgili araştırmalar

2.11. Spora Katılım ve Akademik Öz-Yeterlik İle İlgili Araştırmalar

Simons-Morton vd. (1997), öz-yeterlik ve spora katılımın birbiri ile ilişkili olduğunu ve yüksek öz-yeterliğe sahip öğrencilerin fiziksel aktiviteye daha fazla zaman ayırdıklarını belirtmiştir.

Trost (2009) Amerika içindeki okulları kapsayan çalışmasında fiziksel olarak aktif ve zinde olan öğrenciler sınıfta daha iyi performans gösterme eğiliminde olduklarını ve

günlük beden eğitiminin akademik performansta ters etki yaratmadığını beden eğitimi aracılığı ile okulların daha iyi öğrenme ortamı sağlayacağını belirtmektedir.

Akandere, Özyalvaç ve Duman (2010) Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmasında beden eğitimi dersine ilgisi ve tutumu fazla olan öğrencilerde akademik motivasyonlarında artış olduğunu saptamışlardır. Bununla beraber öğrencilerin akademik konularla ilgili düşüncelerini belirlemede beden eğitimi dersine yönelik tutum ve akademik başarı motivasyonu yapılacak işlerdeki başarıyı etkilediğini belirtmektedir.

Eyüboğlu (2012) 12-14 yaş arasındaki ergenlerde spor yapmanın öz-yeterlik üzerinde etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, spor yapan ergenlerin spor yapmayan ergenlere göre öz-yeterliklerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır. Spor yapan ve yapmayan ergenlerin öz-yeterlikleri annelerinin çalışıp çalışmamasına ve ebeveynlerinin okur-yazar durumuna bağlı olmadığını belirtilmiştir. Bununla beraber spor yapan ergenlerde kızlara bakıldığında öz-yeterliklerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca haftada 1-3 saat aralığında spor yapan ergenlerin daha uzun süre spor yapan ergenlere göre daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Certel, Bahadır, Saracaloğlu ve Varol (2015) lisede öğrenim gören öğrencilerin öznel iyi oluş ve öz-yeterliklerini cinsiyet, spor yapma ve başarı değişkenlerine göre farklılık olup olmadığını araştırmışlardır. Ara ara spor yapan ve okul ya da kulüpte spor yapan öğrencilerin akademik öz-yeterlik ölçek puanından aldıkları puanlar hiç spor yapmayan öğrencilere kıyasla yüksek olduğu ve istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olduğunu saptamışlardır.

2.12. Spora Katılım ve Sportif Güven İle İlgili Araştırmalar

Trost, Kerr, Ward ve Pate (2001) obez ve obez olmayan 6. sınıf öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmasında obez öğrencilerin fiziksel aktivitedeki engellerin üstesinden gelmede daha az kendilerine güvendiklerini, fiziksel aktivite öz-yeterliklerinin önemli derecede az olduğu ve toplu organize edilen fiziksel aktivitelerde daha az olduklarını belirtmiştir.

Bozkurt, Koruç, Arslan ve Kocaekşi (2012) yaptıkları çalışmalarında süper lig ve ikinci ligde futbol oynayan sporcuların sportif kendine güven ve öz-yeterlik inançlarını incelemişlerdir. Yaptıkları analiz sonucunda süper lig ve ikinci lig sporcularında sürekli sportif kendine güven düzeyi, durumluk sportif kendine güven düzeyi ve öz-yeterlilik

inancı etkili bir belirteç olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca yaptıkları süper lig oyuncularının verilerine korelasyon analizi yaptıklarında durumluk sportif kendine güven ile öz-yeterlik, sürekli sportif öz güven ile öz-yeterlik ve durumluk sportif kendine güven ile sürekli sportif öz güven düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmektedirler. Yaptıkları araştırmanın sonucunda süper lig ve ikinci lig oyuncularının birbirine yakın sportif güven düzeylerinin olduğunu bunun yanında öz-yeterlik inançları bakımından farklı olduğunun ifade etmektedir.

Cengiz ve İnce (2013) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fiziksel aktivite öz- yeterlik ve ebeveyn etkisi algılarını okul çevresi ve cinsiyet değişkenine göre incelemiştir. Bu çalışmada daha iyi bir fiziki ve sosyal çevrede bulunan öğrencilerin okul sonrası fiziksel aktivite öz-yeterliklerinin daha yüksek değerlere ulaştığını bu nedenle bu algıların geliştirilmesi için okul etrafında bulunan fiziksel ve sosyal çevrenin düzeltilmesi olduğunu belirtmektedir.

Ekinci, Özdilek, Deryahanoğlu ve Üstün (2014) tarafından yapılan çalışmada spor yapan lise öğrencilerinin öz güven düzeylerini; cinsiyet, tercih ettikleri spor dalı, spor yapma gibi değişkenler açısından incelemiştir. Çalışmalarının sonucunda öz güven düzeyleri cinsiyet ve tercih ettikleri spor dalı üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu fakat spor yapma açısından anlamlı bir farklılığa ulaşamamışlardır.

Oral ve Aktop (2014) beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören ve diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin egzersiz öz-yeterliklerini ve spor yapma alışkanlıklarını değerlendirmek amacı ile araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Egzersiz davranışı değişim basamakları ve egzersiz öz-yeterlik düzeylerini inceledikleri çalışmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin diğer bölüm öğrencileri arasında fark olduğu ve daha yüksek öz-yeterliğe sahip olduklarını belirtilmiştir.

Arslan, Doğanay, Kırık ve Çetinkaya (2015) yaptıkları araştırmada spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin özgüvenleri arasında fark olup olmadığını saptamayı amaçlamışlardır. Çalışmalarının sonucunda lise öğrencilerinin okul türü, takım sporu yapıp yapmadıkları ve madalya kazanma bakımından karşılaştırmış anlamlı bir fark bulamamıştır. Bunların yanında spor yapma durumlarına göre bakıldığında hem iç öz güvenleri hem de dış öz güvenleri anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Öztürk, Bayazıt ve Gencer (2016) Trabzon Olimpiyat merkezindeki judocuların problem çözme becerileri ve sportif güven düzeylerini incelemiştir. Aktif olarak judo sporcusu olan

60 kişiye ulaştıkları çalışmalarında yaş, antrenman yaşı, eğitim durumu, cinsiyet, milli sporcu olma ve antrenör ile çalışma yılı değişkenleri ile karşılaştırma yapmışlardır. Sportif güven düzeyi puanları incelendiğinde değişkenlerin hiçbiri ile anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır.

2.13. Spora Katılım ve Akademik Başarı İle İlgili Araştırmalar

Tatlı (2004) Ortaöğretimde öğrenim gören öğrenciler ile yaptığı çalışmasında lisanslı olarak spor yapanlar ile spor yapmayanlar arasındaki atılganlık, yalnızlık, depresyon ve akademik başarı ilişkini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır. Cinsiyet bakımından baktığında lisanslı olarak spor yapan ve yapmayan kız öğrenciler arasında akademik başarı yönünden farklılık olmadığını aynı şekilde lisanlı olarak spor yapan ve yapmayan erkek öğrenciler arasında da anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirtmektedir.

Öcal (2006) yaptığı araştırmada okul sporlarına katılan öğrencilerin akademik başarıları ve davranışsal gelişimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Yapılan analizler sonucunda okul sporlarına katılan öğrencilerin akademik başarı üzerine pozitif etkisinin olduğunu belirtmektedir.

Kılıç (2006) Okul takımlarında yer alan sporcu öğrencilerin kulüp bazında spor yapma oranları ve bunu etkileyen faktörlerin tespit edilmesini amaçladığı çalışmasında ortaöğretimde öğrenim gören sporcu öğrenciler ile bire bir görüşme yapmıştır. Sporun okuldaki başarılarını belirlemeye yönelik yaptığı analizlerde %85 etkilemediği görüşünün savunulduğunu saptamıştır.

Kaynak (2006) Çocukların fiziksel zindelikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında ilköğretim çağındaki çocukların fiziksel uygunlukları ve akademik başarılarını karşılaştırmıştır. Öğrencilerin fiziksel uygunluklarını belirlemek için pençe kuvveti, durarak uzun atlama, mekik, şınav, otur-eriş, flamingo denge ve reaksiyon sürati testlerini uygulamıştır. Bölgelere göre kız öğrenciler incelendiğinde kız öğrencilerin akademik başarıları ile fiziksel uygunluk parametreleri arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Buna karşın erkek öğrencilerin fiziksel uygunluk ve akademik başarı parametreleri incelendiğinde % yağları ve akademik başarıları arasında pozitif yönlü reaksiyon süresi ile akademik başarı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Fişne (2009) Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının fiziksel aktivite düzeylerinin düşük olduğunu belirtmektedir. Akademik başarı değişkeni açısından fiziksel aktivite düzeyi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulmuştur. Ayrıca fiziksel aktivitenin akademik başarıya etkisinin %13,8 olduğunu belirtmektedir.

Şenses (2009) Sporun öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisinin olup olmadığını araştırmıştır. İncelemesinde seviye belirleme sınavında ağırlıklı olan derslerden Matematik, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen ve Teknoloji derslerini değerlendirmiştir. Spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin bu derslerdeki başarıları test edilmiş ve anlamlı bir fark bulamamıştır. Sadece Türkçe ikinci yarıyıl derinde spor yapmayanlar azda olsa başarılı bulunmuştur. Lisanslı spor yapan öğrencilerde kendi içlerinde karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Er (2010) düzenli spor yapan ve yapmaya üniversite öğrencilerinin fiziksel uygunluk değerleri ve akademik başarıları arasında ilişkisini araştırdığı çalışmasına üniversitede öğrenim gören öğrenciler katılmıştır. Spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Spor yapanların ortalamaları spor yapmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Rahimi Asiabi (2012) Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve fiziksel aktivite alışkanlığı ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Gerçekleştirdiği çalışmasında öğrencilerin fiziksel aktivite düzeyleri ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile not ortalamaları arasında bir ilişki bulamamıştır. Bunun yanında analizini yaptığı toplam fiziksel aktivite değerleri ve not ortalamaları arasında da bir ilişki bulamamıştır.

Yalçın ve Balcı (2013) 7-14 yaş arasındaki çocukların spora katılım ile okul başarısını incelemiştir. Öğrenci velilerinin görüşlerini değerlendirdiği çalışmasında çocuklarının okul başarısında olumlu değişiklik gözleyen velilerin oranı % 54.9, değişiklik olmadığını gözlemleyen velilerin oranı % 38.5 ve olumsuz değişiklik gözlemleyen velilerin oranı ise % 6.6 olduğunu saptamıştır.

Tanır (2013) İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Cinsiyet açısında erkeklerde fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasında zayıf bir ilişki olduğu, kızlarda ise fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasında bir ilişki saptanmamıştır. Sonucunda fiziksel aktivite

düzeyinde artış bazı antropometrik özelliklerin yaşa ve cinsiyete oranla ideal seviyede bulunması öğrencilerin akademik başarılarında azda olsa katkı sağlayacağını belirtmektedir.

Sahebi (2014) Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ve akademik başarılarını bir ilişkinin olup olmadığını incelemiştir. Çalışma yaptığı bütün öğrencilerin genel not ortalamaları ve fiziksel aktivite düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını bunun yanında üniversiteye giriş puanları ve fiziksel aktivite düzeylerine baktığında aynı şekilde anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır.

Saygılı, Atay, Eraslan ve Hekim (2015) tarafından yapılan araştırmada düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 8. Sınıf öğrencileri ile çalıştıkları araştırmalarında 153 ortaokul öğrencisine ulaşmışlardır. Düzenli olarak spor yapmanın öğrencilerin kişiliklerini, sorumluluklarını ve dışa dönüklüklerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bununla bağlantılı olarak da akademik başarının arttığını ifade etmektedir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, ölçme araçları, verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin spora katılımlarının akademik başarılarına ve öz-yeterliklerini etkisini tespit etmek amacıyla tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2009). Bu yöntemle orta öğretimde öğrenim gören öğrencilerin spora katılım durumları, öz-yeterlikleri ve akademik başarıları tespit edilmiştir. Ayrıca 'cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, ortaöğretim türü, kardeş sayısı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaş, boy, kilo, akademik başarı, beden kütle indeksi' değişkenleri açısından da karşılaştırılmalı ve ilişkisel olarak incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Aksaray ili merkezinde orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmuştur. Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre 2015-2016 eğitim-öğretim yılında il merkezinde toplam 14.904 öğrencinin öğrenim gördüğü saptanmıştır. Bu evrenden örnekleme yoluna gidilerek örneklem seçimi yapılmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü ise % 95 güven aralığında ve 0.5 hata payı göz önünde bulundurularak hesaplamıştır. Yapılan analizler sonucu orta öğretim kurumlarında öğrenim gören toplam 375 öğrenci üzerinde araştırmanın yürütülmesi yeterli görülmüştür.

Araştırmanın örneklemi ise, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı ikinci yarıyılında Aksaray ili merkezine bağlı ortaöğretim kurumlarında (Endüstri Meslek Lisesi, Somuncu Baba

Anadolu Lisesi, Fatih Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi, Atatürk Anadolu Lisesi, Abdülhamit Han Fen Lisesi, Şehit Hamit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi, Ahmet Cevdet Paşa Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesinde) öğrenimine devam eden 1481 lise öğrencisinden oluşmuştur (yaş $\bar{x}$= 16.22 ±1.176; boy $\bar{x}$= 1.70 m±.088; kilo $\bar{x}$=61.05±11.421; akademik başarı $\bar{x}$= 77.81±11.393). Tesadüfi örneklem yöntemi ile belirlenen sınıflarda her okuldan ve sınıf düzeyinden eşit sayıda öğrencinin araştırma dâhil edilmesine dikkat edilmiştir.

Araştırma için Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan gerekli etik onay ve araştırmanın ilgili okullarda gerçekleştirilebilmesi amacıyla da Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli araştırma izini alınmıştır.

Araştırma örnekleminin 'cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, ortaöğretim türü, kardeş sayısı, anne eğitim, baba eğitim' gibi dağılımı tablo 3.1'de özetlenmiştir.

Tablo 3.1. Araştırma Örnekleminin Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı

Cinsiyet	**F**	**%**
Erkek	837	56.5
Bayan	644	43.5
Öğrenim gördüğü sınıf düzeyi	**F**	**%**
1. Sınıf	412	27.8
2. Sınıf	406	27.4
3. Sınıf	353	23.8
4. Sınıf	310	20.9
Ortaöğretim türü	**F**	**%**
Meslek Lisesi	426	28.8
Anadolu Lisesi	296	20.0
Fen Lisesi	276	18.6
Sosyal Bilimler Lisesi	170	11.5
İmam-Hatip Lisesi	75	5.1
Güzel San. ve Spor Lisesi (Spor Bölümü)	94	6.3
Güzel San. ve Spor Lisesi (Müzik Bölümü)	79	5.3
Güzel San. ve Spor Lisesi (Resim Bölümü)	65	4.4
Kardeş Sayısı	**F**	**%**
1 Kardeş	64	4.3
2 Kardeş	387	26.1
3 Kardeş	554	37.4
4 Kardeş	273	18.4
5 ve üstü	203	13.7

Anne eğitim	**F**	**%**
İlkokul	790	53.3
Ortaokul	304	20.5
Lise	247	16.7
Üniversite	140	9.5
Baba eğitim	**F**	**%**
İlkokul	531	35.9
Ortaokul	319	21.5
Lise	360	24.3
Üniversite	271	18.3
BKİ	**F**	**%**
Zayıf	290	19.6
Normal kilolu	1021	68.9
Fazla kilolu	170	11.5
Toplam	1481	100

Tablo 3.1. incelendiğinde araştırma örneklemini 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören toplam 1481 (837 erkek %56.5; 644 bayan %43.5) öğrenci adayı oluşturmuştur. Ortaöğretim öğrencilerinin 'öğrenim gördüğü sınıf düzeyleri' açısından örnekleme bakıldığında 412 (%27.8)' ünün 1. sınıfta, 406 (%27.4)' inin 2. sınıfta, 353 (%23.8)' sının 3. sınıfta, 310 (%20.9)'sinin 4. sınıfta öğrenim gördüğü görülmüştür.

'Öğrenim gördükleri lise' değişkeni açısından örnekleme bakıldığında 426 (%28.8)' inin meslek lisesinde, 296 (%20)'sinin anadolu lisesinde, 276 (%18.6)' sının fen lisesinde, 170 (%11.5)' inin sosyal bilimler lisesinde, 75 (%5.1)' inin imam hatip lisesinde, 94 (%6.3)'ünün ise güzel sanatlar ve spor lisesi (spor bölümü) ünde, 79 (%5.3)'ünün güzel sanatlar ve spor lisesi (müzik bölümü)'ünde, 65 (%4.4)'ünün güzel sanatlar ve spor lisesi (resim bölümü)'ünde öğrenim gördüğü görülmüştür.

'Kardeş Sayısı' değişkeni açısından örnekleme bakıldığında kendisi ile beraber; 64 (%4.3)'ünün 1 kardeş, 387 (%26.1)'inin 2 kardeş, 554 (%37.4)'ünün 3 kardeş, 273 (%18.4)'ünün 4 kardeş, 203 (%13.7)'sinin 5 ve üstü kardeş sayısı olduğu görülmüştür. 'Anne Eğitim' değişkeni açısından örnekleme bakıldığında 790 (%53.3)'ünün ilkokul, 304 (%20.5)'inin ortaokul, 247 (%16.7)'ünün lise, 140 (%9.5)'inin üniversite mezunu olduğu görülmüştür. 'Baba Eğitim' değişkeni açısından örnekleme bakıldığında 531 (%35.9)'unun ilkokul, 319 (%21.5)'inin ortaokul, 360 (%24.3)'ünün lise, 271 (%18.3)'ünün üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

‘Beden Kütle İndeksi’ değişkenine göre 290 (%19.6)’sının zayıf, 1021 (%68.9)’unun normal kilolu, 170 (%11.5)’inin fazla kilolu olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında ‘Kişisel Bilgiler Formu, Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği ve Sürekli Sportif Güven Envanteri’ kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmacı tarafından literatüre dayanarak hazırlanan kişisel bilgiler formunda bireyin sosyo-demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, boy, kilo, akademik başarı, öğrenim gördüğü ortaöğretim türü, sınıf, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi) ve spora katılım durumunu sorgulayan toplam 11 soru bulunmaktadır.

3.3.2. Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği

Jerusalem ve Schwarzer’in ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması Yılmaz, Gürçay, Ekici (2007) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 672 üniversite öğrencisine uygulanmış geçerlilik ve güvenirliği belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, orijinal ölçekte 7 olan madde sayısı, Türkçe ölçekte de korunmuş, yedinci madde ters kodlanmıştır. Dörtlü bir likert ölçeği olan Akademik Öz-yeterlik ölçeğinin derecelendirmesi ‘bana tamamen uyuyor, bana uyuyor, bana çok az uyuyor ve bana hiç uymuyor’ şeklindedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 7 ile 28 arasında değişmekte ve yüksek puan akademik öz-yeterlik düzeyinin de yüksek olduğuna işaret etmektedir. Faktör analizi sonuçlarına göre, Türkçe ölçeğin de orijinal ölçek gibi tek boyutlu olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik değeri 0.79 olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada toplanan veriler üzerinde hesaplanan iç tutarlık katsayısı 0.81’dir.

3.3.3. Sürekli Sportif Güven Envanteri (Trait Sport Confidence-SSGÖ)

Sporcuların sportif güven düzeylerini belirlemek amacı ile Vealey (1986) tarafından geliştirilen envanter durumluk ve sürekli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Her bölüm 13 madde ve tek faktörlü yapıya sahiptir. Durumluk sportif özgüven o an içinde bulunulan durumda kişinin özgüvenini nasıl hissettiğine yönelikken, sürekli sportif

özgüven genel olarak kişinin özgüven konusundaki hislerini değerlendirir. Ölçekte yer alan maddeler 9'lu Likert (1-3 arası Düşük, 4-6 arası Orta, 6-9 arası Yüksek) formundadır. Sürekli Sportif Güven Envanteri tek faktörlü bir yapıya sahiptir.

SCI-T/S'nin Türkçeye uyarlaması Engür, Tok ve Tatar (2006) tarafından yapılmıştır. Sürekli Sportif Güven Envanterinin örnekleme uygulanmasından elde edilen veri setine madde analizi ve güvenirlik analizi uygulanmış 0.91 Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları elde edilmiştir. Durumluk Sportif Güven Envanterinin örnekleme uygulanmasından elde edilen veri setine madde analizi ve güvenirlik analizi uygulanmış 0.94 Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları elde edilmiştir.

3.4 . Verilerin Analizi

Araştırmanın ilk aşamasında 'Akademik Öz-yeterlik Ölçeği' ve 'Sürekli Sportif Güven Envanteri' ayrı ayrı ele alınmış, eksik ya da hatalı olanlar işleme alınmamış ve değerlendirilen anket sayısı 1481 olarak belirlenmiştir.

Bu araştırmanın bağımsız değişkenleri 'cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, ortaöğretim türü, kardeş sayısı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaş, boy, kilo, akademik başarı, beden kütle indeksinden' oluşmaktadır. Bağımlı değişkenler ise' Akademik Öz-yeterlik ve Sürekli Sportif Kendine Güvendir'. Verilerin istatistiksel analizi bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkilerini ortaya koyacak bir desen içinde ele alınmıştır. Her iki ölçekten elde edilen puan dağılımları sisteme bağımsız değişkenlere göre kodlanarak aktarılmıştır. Kodlama işleminden sonra verilerin analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde 'Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, T Testi, Ki-Kare Analizi, Nokta Çift Serili Korelasyon Analizi, Lojistik Regresyon ve Yapısal Eşitlik Modeli' teknikleri kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda a=05. Anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Öğrencilerin demografik bilgileri, cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, ortaöğretim türü, kardeş sayısı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaş, boy, kilo, akademik başarı, beden kütle indeksi ve spora katılma durumu frekans (f) ve yüzde (%) olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar alt problemlerin sırasına göre sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları, akademik öz-yeterlikleri ve sportif öz-yeterlikleri nasıldır?

Araştırma örnekleminde yer alan orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.1. ve 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Düzenli Olarak Herhangi Bir Spor Branşı İle Uğraşıp Uğraşmama Durumu

Değişkenler	F	%
Evet	613	41.4
Hayır	868	58.6
Toplam	1481	100

Tablo 4.1'de araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli olarak herhangi bir spor branşı ile uğraşmaları açısından spora katılanların frekansı 613 (%41.4), spora katılmayanların frekansı 868 (%58.6)'sı olmak üzere toplam 1481 kişi olduğu belirtmiştir.

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik öz-yeterlik ölçeğinden ve sportif kendine güven ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmış, sonuçlar tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Araştırma Örnekleminde Yer Alan Öğrencilerin Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Kendine Güven Düzeyleri

Değişkenler	**N**	$\bar{X}$	***Ss***
Akademik öz-yeterlik	1481	2.87	.507
Sportif kendine güven	1481	6.46	1.578

Tablo 4.2'de araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik öz-yeterlik ölçeğinden ve sportif kendine güven ölçeğinden elde ettikleri ortalamalara bakıldığında akademik öz-yeterlik ölçeğinden $\bar{X}$= 2.87±.507'lik, sportif kendine güven ölçeğinden $\bar{X}$ = 6.46±1.578'lik bir ortalama elde ettikleri görülmüştür.

4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile cinsiyet, öğrenim gördüğü ortaöğretim türü, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, anne eğitimi, baba eğitimi, kardeş sayısı, beden kütle indeksi, akademik başarı düzeyi ile akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin cinsiyet değişkeni açısından spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.3'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Spora Katılım Durumu

Guruplar	**Spora Katılım**			**sd**	χ^2	**p**
Cinsiyet	Evet	Hayır	Toplam			
Erkek	445	392	837			
	% 53.2	% 46.8	100 %	1		
Bayan	168	476	644	1	110.016	.001
	% 26.1	% 73.9	100 %	1		
Toplam	613	868	1481			
	% 41.4	% 58.6	% 100			

p<0.05

Tablo 4.3'e göre spora katılan erkek öğrencilerin oranı % 53.2 iken, bu oranın bayanlarda % 26.1'e olduğu saptanmıştır. Spora katılmayan erkek öğrencilerin oranı % 46.8 iken, bu oranın bayanlarda % 73.9 olarak belirlenmiştir. Spora katılımın cinsiyet değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (χ^2 =110.016; p<0.05). Bu sonuçlara göre, ortaöğretimde öğrenim gören erkek öğrenciler bayan öğrencilere göre daha fazla spora katılmaktadır.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin öğrenim gördüğü orta öğretim türü açısından spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.4'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Ortaöğretim Türü Açısından Spora Katılım Durumu

Guruplar	**Spora Katılım**			**sd**	χ^2	**p**
Orta öğretim türü	**Evet**	**Hayır**	**Toplam**			
Meslek Lisesi	180 % 42.3	246 % 57.7	426 % 100			
Anadolu Lisesi	85 % 28.7	211 % 71.3	296 % 100			
Fen Lisesi	116 % 42.0	160 % 58.0	276 % 100	7		
Sosyal Bilimler Lisesi	60 % 35.3	110 % 64.7	170 % 100	7	160.170	.001
İmam-Hatip Lisesi	36 % 48.0	39 % 52.0	75 % 100	1		
Güzel San. ve Spor Lisesi (Spor Bölümü)	93 % 98.9	1 % 1.1	94 % 100			
Güzel San. ve Spor Lisesi (Müzik Bölümü)	25 % 31.6	54 % 68.4	79 % 100			
Güzel San. ve Spor Lisesi (Resim Bölümü)	18 % 27.7	47 % 72.3	65 % 100			
Toplam	613 % 41.4	868 % 58.6	1481 % 100			

p<0.05

Tablo 4.4**'**de spora katılan meslek lisesindeki öğrencilerin oranı % 42.3 iken, bu oranın anadolu lisesinde % 28.7, fen lisesinde % 42, 4. sosyal bilimler lisesinde % 35.3, imam-hatip lisesinde % 48, güzel sanatlar ve spor lisesinde (spor bölümü) % 98.9, güzel sanatlar ve spor lisesinde (müzik bölümü) % 31.6, güzel sanatlar ve spor lisesinde (resim bölümü)

% 27.7 olduğu görülmüştür. Spora katılmayan meslek lisesindeki öğrencilerin oranı % 57.7 iken, bu oranın anadolu lisesinde % 71.3, fen lisesinde % 58, sosyal bilimler lisesinde % 64.7, imam-hatip lisesinde % 52, güzel sanatlar ve spor lisesinde (spor bölümü) % 1.1, güzel sanatlar ve spor lisesinde (müzik bölümü) % 68.4, güzel sanatlar ve spor lisesinde (resim bölümü) % 72.3 olduğu belirlenmiştir. Spora katılımın orta öğretim türüne bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (χ^2 =160.170; p<0.05). Bu sonuçlara göre, güzel sanatlar ve spor lisesi spora bölümünde öğrenim gören öğrencilerin spora katılımları en yüksek olan gurup iken güzel sanatlar ve spor lisesi resim bölümünde öğrenim gören öğrenciler ise spora katılımı en düşün olan gurup olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin öğrenim gördüğü sınıf düzeyi açısından spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi Açısından Spora Katılım Durumu

Guruplar	**Spora katılım**			**sd**	χ^2	**p**
Sınıf düzeyi	**Evet**	**Hayır**	**Toplam**			
1. Sınıf	168 % 40.8	244 % 59.2	412 100 %	3		
2. Sınıf	180 % 44.3	226 % 55.7	406 100 %	3	2.448	.485
3. Sınıf	145 % 41.1	208 % 58.9	353 100 %	1		
4. Sınıf	120 % 41.4	190 % 58.6	310 100 %			
Toplam	613 % 41.4	868 % 58.6	1481 100 %			

p>0.05

Tablo 4.5'de spora katılan 1. sınıftaki öğrencilerin oranı % 40.8 iken, bu oranın 2. Sınıfta % 44.3'e arttığı, 3.sınıfa gelindiğinde % 41.1'e düştüğü, 4. sınıfa gelindiğinde bu oranın % 41.4'e ulaştığı görülmüştür. Spora katılmayan 1. sınıftaki öğrencilerin oranı % 59.2 iken, bu oranın 2. sınıfta % 55.7'e düştüğü, 3.sınıfa gelindiğinde % 58.9'a çıktığı, 4. Sınıfa gelindiğinde bu oranın % 58.6 olduğu belirlenmiştir. Spora katılımın sınıf düzeyine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda

değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (χ^2 =2.448; p>0.05). Buna göre öğrenim görülen sınıf düzeyinin spora katılım üzerinde önemli bir değişken olmadığı ileri sürülebilir.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin anne eğitim düzeyi açısından spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Anne Eğitim Düzeyi Açısından Spora Katılım Durumu

Guruplar	**Spora Katılım**			**sd**	χ^2	**p**
Anne Eğitim	Evet	Hayır	Toplam			
İlkokul	310	480	790			
	39.2%	60.8 %	100 %			
Ortaokul	126	178	304	3		
	41.4%	58.6 %	100 %			
Lise	110	137	247	3	4.925	.177
	44.5%	55.5 %	100 %			
Üniversite	67	73	140	1		
	47.9%	52.1 %	100 %			
Toplam	613	868	1481			
	41.4%	58.6 %	100 %			

p>0.05

Tablo 4.6'de spora katılan öğrencilerin anne eğitim düzeyi incelendiğinde % 39.2'sini ilkokul, % 41.4'ünün ortaokul, % 44.5'inin lise, % 47.9'unun üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Spora katılmayan öğrencilerin anne eğitim düzeyi incelendiğinde % 60.8'nin ilkokul, % 58.6'sının ortaokul, % 55.5'inin lise, % 52.1'inin üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Spora katılımın anne eğitim değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) analazi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (χ^2 =4.925; p>0.05). Buna göre anne eğitim düzeyinin spora katılım konusunda önemli bir değişken olmadığı ileri sürülebilir.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin anne eğitim düzeyi açısından orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.7'de gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Baba Eğitim Düzeyi Açısından Spora Katılım Durumu

Guruplar	**Spora Katılım**			**sd**	χ^2	**p**
Baba Eğitim	Evet	Hayır	Toplam			
İlkokul	203	328	531			
	38.2%	61.8%	100.0%			
Ortaokul	131	188	319	3		
	41.1%	58.9%	100.0%			
Lise	149	211	360	3	7.037	.071
	41.4%	58.6%	100.0%			
Üniversite	130	141	271	1		
	48.0%	52.0%	100.0%			
Toplam	613	868	1481			
	41.4%	58.6%	100.0%			

p>0.05

Tablo 4.7'de spora katılan öğrencilerin baba eğitim düzeyi incelendiğinde % 38.2'sinin ilkokul, % 41.1'inin ortaokul, % 41.4'ünün lise, % 48'inin üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Spora katılmayan öğrencilerin baba eğitim düzeyi incelendiğinde ise % 61.8'inin ilkokul, % 58.9'unun ortaokul, % 58.6'sının lise, % 52'sinin üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Spora katılımın baba eğitim değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı görülmemiştir (χ^2 =7.037; p>0.05). Buna göre baba eğitim düzeyinin spora katılım konusunda önemli bir değişken olmadığı ileri sürülebilir.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin kardeş sayısı değişkeni açısından orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.8'de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Kardeş Sayısı Açısından Spora Katılım Durumu

Guruplar	**Spora Katılım**			**sd**	χ^2	**p**
Kardeş Sayısı	Evet	Hayır	Toplam			
1	32	32	64			
	50.0%	50.0%	100%			
2	161	226	387	4		
	41.6 %	58.4 %	100 %			
3	223	331	554	4	4.001	.406
	40.3 %	59.7 %	100 %			
4	120	153	273	1		
	44.0%	56.0%	100%			
5 ve üstü	77	126	203			
	37.9%	62.1%	100%			
Toplam	613	868	1481			
	41.4 %	58.6 %	100 %			

p>0.05

Tablo 4.8'de spora katılan öğrencilerin 1 kardeşi olanların oranı % 50, 2 kardeşi olanların oranı % 41.6, 3 kardeşi olanların oranı % 40.3, 4 kardeşi olanların oranı % 44, 5 ve üstü kardeşi olanların oranı % 37.9 olduğu saptanmıştır. Spora katılmayan öğrencilerin 1 kardeşi olanların oranı % 50, 2 kardeşi olanların oranı % 58.4, 3 kardeşi olanların oranı % 59.7, 4 kardeşi olanların oranı % 56, 5 ve üstü kardeşi olanların oranı % 62.1 olduğu görülmüştür. Spora katılımın kardeş sayısı değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (χ^2 = 4.001; p>0.05). Buna göre kardeş sayısının spora katılım konusunda önemli bir değişken olmadığı ileri sürülebilir.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin BKİ değişkeni açısından orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarını belirmek amacıyla ki-kare (chi-square) testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.9'da gösterilmiştir.

Tablo 4.9. BKİ Açısından Spora Katılım Durumlarının Karşılaştırması

Guruplar	**Spora Katılım**			**sd**	χ^2	**p**
BKİ düzeyi	**Evet**	**Hayır**	**Toplam**			
Zayıf	121	169	290			
	% 41.7	% 58.3	% 100	2		
Normal kilolu	427	594	1021			
	% 41.8	% 58.2	% 100		.789[a]	.674
Fazla kilolu	65	105	170	2		
	% 38.2	% 61.8	% 100			
Toplam	613	868	1481			
	% 41.4	% 58.6	% 100			

p>0.05

Tablo 4.9'da spora katılan öğrencilerden zayıf olanların oranı % 41.7, normal kilolu olanların oranı % 41.8, fazla kilolu olanların oranı %38.2, olduğu görülmektedir. Spora katılmayan öğrencilerin zayıf olanların oranı %58.3, normal kilolu olanların oranı % 58.2, fazla kilolu olanların oranı % 61.8 olduğu görülmüştür. Spora katılımın BKİ değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (χ^2 = .789; p>0.05). Araştırmadan elde edilen bu sonuca göre BKİ değişkenin spora katılım konusunda önemli bir değişken olmadığı düşünülebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile akademik başarıları, akademik öz-yeterlikleri ve sportif öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırma örnekleminde yer alan orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için t testi tekniğinden yararlanılmış ve sonuçlar tablo 4.10'da gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Tablo Spora Katılım ve Akademik Başarı

Spora katılım ve akademik başarı	N	$\bar{X}$	*Ss*	*Sd*	*t*	*p*
Evet	613	76.04	13.105	1479	-1.278	.201
Hayır	868	76.89	12.284			

p >0.05

Tablo 4.10'da araştırma örneklemindeki öğrencilerin spora katılım durumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Spora katılan ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı ortalamalarının $\bar{X}$ = 76.04±13.105, spora katılmayan ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı ortalamalarının $\bar{X}$ = 76.89±12.284 olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmada spora katılım ile akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p > 0.05).

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile akademik öz-yeterlikleri arasındaki herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t testi tekniğinden yararlanılmış ve sonuçlar tablo 4.11'de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Spora Katılım ve Akademik Öz-Yeterlik

Spora katılım ve akademik öz-yeterlik	N	$\bar{X}$	*Ss*	*Sd*	*t*	*p*
Evet	613	2. 95	.499	1479	5.315	.001
Hayır	868	2. 81	.505			

p<0.05

Tablo 4.11'de orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumları ile akademik öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı gösterilmiştir. Buna göre spora katılan ortaöğretim öğrencilerinin akademik öz-yeterlik ortalaması $\bar{X}$= 2.95±.499, spora katılmayan ortaöğretim öğrencilerinin akademik öz-yeterlik ortalaması $\bar{X}$= 2.81±.505 olarak hesaplanmıştır. Buna göre spora katılım ile akademik öz-yeterlik arasında spor yapanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p< 0.05). Elde edilen bu sonuca spora katılan öğrencilerin akademik öz-yeterliklerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları ile sportif öz-yeterlikleri karşılaştırmak amacıyla bağımsız gruplar için t testi tekniğinden yararlanılmış ve sonuçlar tablo 4.12'de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Spora Katılım ve Sportif Öz-Yeterlik

Spora katılım ve sportif öz-yeterlikleri	**N**	***x̄***	***Ss***	***Sd***	***t***	***p***
Evet	613	7.11	1.304	1479	14. 221	.001
Hayır	868	6.00	1.593			

$p<0.05$

Tablo 4.12'de araştırma örnekleminde yer alan orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumları ile sportif öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı belirlenmiştir. Spora katılan ortaöğretim öğrencilerinin sportif öz-yeterlik ortalamalarının $\bar{X}$= 7.11±1.304, spora katılmayan ortaöğretim öğrencilerinin sportif öz-yeterlik ortalamalarının $\bar{X}$= 6.00±1.593 olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmada spora katılan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p< 0.05$). Buna göre spora katılan orta öğretim öğrencilerinin spora katılmayan öğrencilere kıyasla sportif öz-yeterliklerinin yüksek olduğu söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı mıdır?

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarının akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlikle ilişkisini belirmek amacıyla nokta çift serili korelasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.13'de gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Spora Katılımın Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlikle İlişkisi

	Değişkenler	Akademik Başarı	Akademik öz-yeterlik	Sportif öz-yeterlik
Spora Katılım (Katılan)	Pearson Correlation	-.033	.137**	.347**
	p	.101	.001	.001
	N	1481	1481	1481

Tablo 4.13'de araştırma örnekleminde yer alan orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarının akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlikle ilişkisine yer verilmiştir. Buna göre ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarının akademik öz-yeterlikle düşük düzeyde anlamlı ilişkiye sahip olduğu ve sportif öz-yeterlikle orta düzeyde anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanında ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım durumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Araştırmaya katılan orta öğretim öğrencilerinin spora katılım durumlarının; akademik başarı, akademik öz-yeterlikleri ve sportif öz-yeterliklerini açıklayıp açıklamadığının belirlenmesi amacıyla 'lojistik regresyon analizi' ile yapılmıştır. Kümelerin doğru bir şekilde oluştuğu ve lojistik regresyon analizine ilişkin gerekliliklerin sağlandığı belirlendikten sonra lojistik regresyon analizine geçilmiştir. Lojistik regresyon analizinde regresyon modelinde yordanan değişken spora katılımda; 'katılan' (evet) gurup referans grup olarak alınmıştır. Akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik ortalamaları ise kovaryans değişkeni olarak alınarak 'binary logistik regresyon' uygulanmıştır. Enter yöntemiyle yapılan analiz sonuçları Tablo 4.13.1., 4.13.2., 4.13.3., 4.13.4. ve 4.13.5.'de özetlenmiştir.

Tablo 4.13.1.Blog '0' Açıklayıcılığı -LRA Sonucunda Elde Edilen İlk Sınıflandırma Durumu

		Yordama		
	Gözlem	**Katılıyor (Evet)**	**Katılmıyor (Hayır)**	**Yüzde**
Düzenli spora	Katılıyor (Evet)	0	613	% .0
	Katılmıyor (Hayır)	0	868	% 100
	Toplam yüzde			% 58.6

Tablo 4.13.1.'de blog '0' baz model analiz edilmiştir. Blog '0' bize açıklayıcı (yordayıcı) değişkenler modele alınmadan spora katılıma göre oluşan grupların % 58.6 oranında açıklandığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile sınıflandırma sonuçları doğrultusunda araştırma grubunda yer alan tüm öğrencilerin spora katılma durumuna göre sınıflandırıldığı ve doğru sınıflandırma yüzdesinin % 58.6 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.13.2. Blog '1' Açıklayıcılığı

		Yordama		
	Gözlem	**Katılıyor (Evet)**	**Katılmıyor (Hayır)**	
Düzenli spora	Katılıyor (Evet)	312	301	% 50.9
	Katılmıyor (Hayır)	202	666	% 76.7
	Toplam yüzde			% 66

Tablo 4.13.2.'de blog '1' bize açıklayıcı değişkenler modele alındığında spora katılmaya göre oluşan grupların % 66 oranında açıklandığı görülmektedir. Lojistik regresyon modeli sonucunda elde edilen sınıflandırma incelendiğinde yordayıcı değişkenlere göre yapılan sınıflandırmada spora katılan 613 öğrenciden 301'i doğru sınıflandırılmışken, 312'si yanlış sınıflandırılmış olup, doğru sınıflandırılma oranı % 50.9'dur. Spora katılmayan 808 öğrencinin spora katılmama durumlarından 666'sı doğru, 202'si yanlış sınıflandırılmış olup, doğru sınıflandırma oranı %76.7'dir. Amaçlanan modele ilişkin toplam doğru sınıflandırma oranı % 66'dır.

Tablo 4.13.3. Modeldeki Korelasyonlara İlişkin Omnibus Testi ve Model Özeti

		χ^2	sd	p	**Cox ve Snell R2**	**Nagelkerke R2**
Birinci Basamak	Basamak	200. 241	3	.001		
	Block	200. 241	3	.001	.126	.170
	Model	200. 241	3	.001		

Tablo 4.13.3.'de blog'0'dan blog '1'e modelde iyileşme olduğu 'modeldeki korelasyonlara ilişkin omnibus testi' tablosundaki ki–kare değerinin pozitif ve yüksek oluşundan anlaşılmaktadır (χ^2 =200.241, p<.05). Model ki–kare istatistiğinin anlamlı olması, sadece sabit teriminin yer aldığı başlangıç modeliyle (blog '0') açıklayıcı değişkenlerin analize girmesiyle oluşan sonuç modeli arasında fark yoktur biçimindeki H0 hipotezi reddedilmesine ve açıklanan değişkenle açıklayıcı değişken arasındaki ilişkinin desteklenmesi anlamına gelmektedir. Cox ve Snell R2 ve Nagelkerke R2 değerlerinden bağımlı değişkenle bağımsız değişkenler arasında % 12 ve % 17'lık bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Hosmer ve Lemeshow testine göre (Blok 1= χ^2 =10. 422, sd=8, p= .327) modelin uygunluğu anlamlı değildir p>0.05. Bu değerin anlamlı olmaması modelin kabul edilebilir uyuma sahip olduğu anlamına gelmektedir.

Tablo 4.13.4. Lojistik Regresyon Modelindeki İlişkiler

Değişkenler	β	Std. Hata	Wald	s.d	p	Exp (B)
Sabit	2.891	.459	39.581	1	.001	18.008
Akademik başarı	.008	.005	2.974	1	.085	1.008
Akademik öz-yeterlik	.186	.134	1.925	1	.165	1.204
Sportif öz-yeterlik	-.559	.047	139.625	1	.001	.572

Tablo 4.13.4.'de regresyon modelinde yordanan değişken spora katılımda; spora katılan gurup referans grup olarak ele alınmıştır. Tablonun yorumu da bu referans grubuna göre şekillenmektedir. Buna göre; spora katılım üzerinde sportif öz-yeterlik anlamlı bir yordayıcıyken akademik başarı ve akademik öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Modelden hareketle orta öğretim öğrencilerinin spora katılımlarının azalmasının sportif öz-yeterliklerinin de %57 oranında azalmasını sağlayacağı söylenebilir.

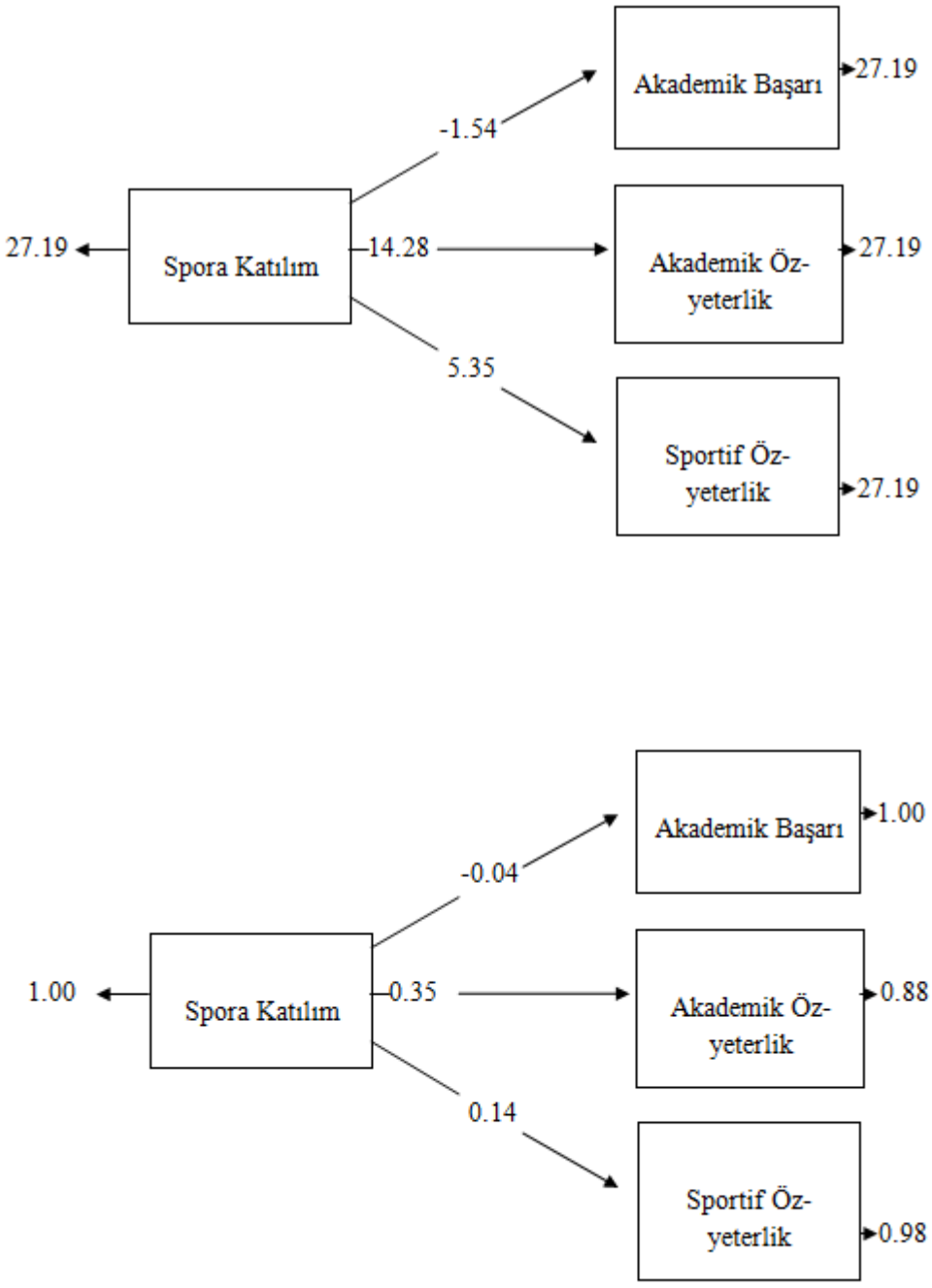
Özetle bireyin spora katılması onun akademik başarısını etkilemese de sportif öz-yeterliğinin artmasını etkileyeceği düşünülmüştür.

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumlarının akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla yapısal eşitlik modeli tekniğinden yararlanılmış ve elde edilen uyum iyiliği değerleri tablo 4.14'de gösterilmiştir.

Tablo 4.14. Spora Katılım Değişkeninin Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlik Üzerindeki Etkisine Ait Uyum Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Model Değeri	İyi Uyum Değeri	Kabul Edilebilir Uyum Değeri
χ2/sd	427.95	χ 2/df	χ 2/df<5 ><5
GFI	0.874	.95 ≤ GFI ≤ 1.00	.90 ≤ GFI < .95
AGFI	0.579	.90 ≤ AGFI ≤ 1.00	.85 ≤ AGFI < .90
CFI	0.278	.97 ≤ CFI ≤ 1.00	.95 ≤ CFI < .97
RMR	0.698	RMR<.05	RMR<.08
NFI	0.280	.95 ≤ NFI ≤ 1.00	.90 ≤ NFI < .95
S-RMR	0.160	0 ≤ S-RMR ≤ .05	.05 < S-RMR ≤ .10
RMSEA	0.309	0 ≤ RMSEA ≤ .05	.05 < RMSEA ≤ .08

Tablo 4.14.'de yer alan uyum değerleri incelendiğinde genel olarak modelin istenilen düzeyde uyum değerine sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Spora katılım değişkeni akademik başarıyı, akademik öz-yeterliği ve sportif öz-yeterlik değişkenlerini etkileyip etkilemediğinin test edildiği model Şekil-1'de gösterilmiştir. T değerlerine göre spora katılım değişkeninin akademik başarıyı etkilemediği gözlenmiştir.

Şekil 1 Spora katılım değişkeninin akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterliğe etkisi

Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde spora katılım ile akademik öz-yeterlik değişkeni arasındaki ilişki pozitif yönlü 0.35'tir. Spora katılım ile sportif öz-yeterlik düzeyi

arasındaki ilişki pozitif yönlü düşük düzeyde 0.14'tür. Spora katılım ile akademik başarı arasındaki ilişki negatif yönlü -0,04 bulunmuş ancak anlamlı bulunmamıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

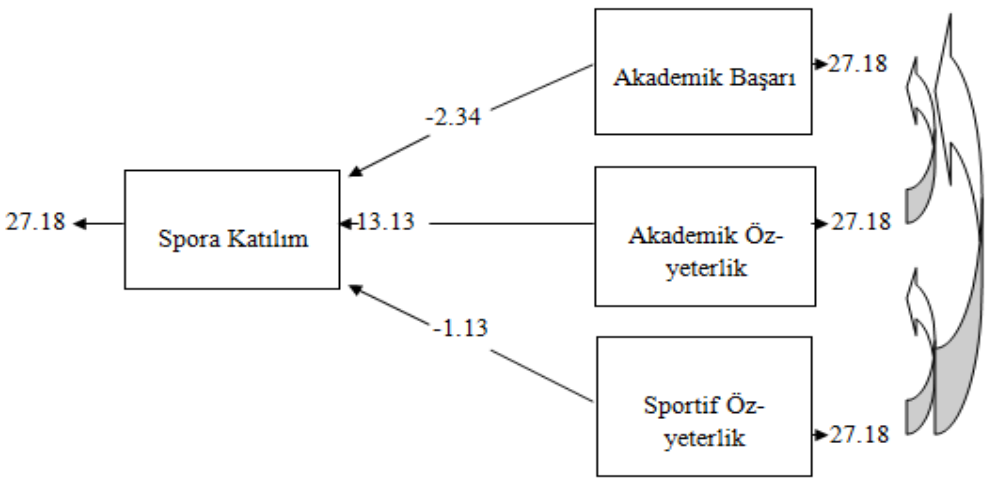
Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik başarıları, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterliklerinin spora katılıma etkisi nasıldır?

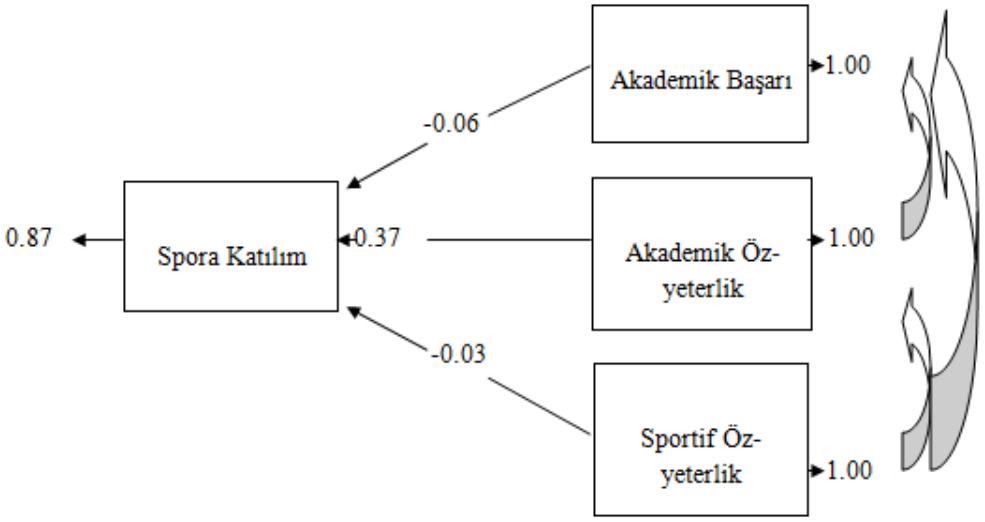
Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik değişkenlerinin spora katılım değişkeni üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla yapısal eşitlik modeli tekniğinden yararlanılmış ve elde edilen uyum iyiliği değerleri tablo 4.15'de gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Akademik Başarı, Akademik Öz-Yeterlik ve Sportif Öz-Yeterlik Değişkenlerinin Spora Katılım Değişkeninin Üzerindeki Etkisine Ait Uyum Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Model Değeri	İyi Uyum Değeri	Kabul Edilebilir Uyum Değeri
$\chi 2/sd$	0.001	χ 2/df	χ 2/df<5 ><5
RMSEA	0.001	0 ≤ RMSEA ≤ .05	.05 < RMSEA ≤ .08

Tablo 4.15.'de yer alan uyum değerleri incelendiğinde modelin mükemmel uyum düzeyde uyum değerine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Spora katılım değişkeni akademik başarıyı, akademik öz-yeterliği ve sportif öz-yeterlik değişkenlerini etkileyip etkilemediğinin test edildiği model Şelil-2'de gösterilmiştir. T değerlerine göre sportif öz-yeterlik değişkeni spora katılımı etkilemediği gözlenmiştir.

Şekil 2 Akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik değişkenlerinin spora katılım değişkenine etkisi

Şekil 2'de standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde spora katılım ile akademik öz-yeterlik değişkeni arasındaki ilişki pozitif yönlü 0.37'dir. Spora katılım ile akademik başarı arasındaki ilişki negatif yönlü düşük düzeyde 0.06'dır. Spora katılım ile sportif öz-yeterlik arasındaki ilişki -0.03 bulunmuş ancak anlamlı bulunmamıştır.

BÖLÜM V: TARTIŞMA

Araştırmada spora katılımın ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarılarına ve öz-yeterliklerine etkisi belirlenmiştir. Buradan hareketle araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak elde edilen sonuçlar literatür eşliğinde tartışmalı olarak ele alınmıştır.

Alt problem 1

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları, akademik öz-yeterlikleri ve sportif öz-yeterlikleri nasıldır?

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım durumları incelendiğinde spora katılmayan öğrencilerin spora katılan öğrencilere kıyasla daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışmada Dervent vd. (2010) liseli öğrencilerin spor aktivitelerine katılım ve saldırganlığı ile ilgili yaptığı çalışmasında; katılımcıları spor yapıp yapmama durumlarına göre analiz ettiğinde spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sayıları birbirine yakın olmasına rağmen spor yapmayanların sayısının daha fazla olduğunu belirtmektedir. Bu sonucun araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüştüğü görülmektedir. Benzer bir çalışmada Kumbaroğlu (2013) spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilim ve benlik saygısı düzeylerini incelemiş araştırma sonuçlarına göre lisanslı spor yapan öğrencilerin sayısının yapmayanlara göre daha az olduğunu belirtmiştir.

Literatürde farklı sonuçlara ulaşılmış çalışmalarda bulunmaktadır. Arslan vd. (2015) lisede öğrenim gören öğrencilerin spor yapma ve özgüven ilişkisini incelemiştir. Profesyonel spor yapma durumu değişkeni açısından analiz sonuçlarına göre spor yapan öğrencilerin sayısının spor yapmayan öğrencilerin sayısından biraz daha fazla olduğunu saptamıştır.

Araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin spora katılım düzeylerinin düşük olmasında; araştırma örnekleminde yer alan okulların farklı sosyo-ekonomik çevrelerde olması, öğrencilerin farklı sınıf seviyelerinde olması (9-12) gibi nedenlerin etkili olduğu ileri sürülebilir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuçta araştırma örnekleminde yer alan ortaöğretim öğrencilerinin akademik öz-yeterlikleri tespit edilmiştir. Buna araştırmaya katılan orta öğretim öğrencilerinin akademik öz-yeterliklerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Yılmaz, Gürçay ve Ekici (2007) yaptıkları benzer çalışmada üniversite öğrencilerinin akademik öz-yeterlik düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Bu sonucun araştırmadan elde edilen sonuçla örtüşmediği görülmüştür. Bir başka çalışmada Alemdağ (2015) beden eğitimi öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeylerini orta düzeyde bulmuştur. Bu sonucun araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüştüğü görülmektedir. Akademik öz-yeterlik öğrencilerde durağan değildir ve öğrencilerin akademik konulara olan ilgisi yükseldikçe öz-yeterliğinin de buna paralel olarak artabileceği düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuçta ortaöğretim öğrencilerinin sportif öz-yeterlik düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin sportif öz-yeterliklerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Benzer bir araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin sportif sürekli kendine güven ölçeğinden elde ettikleri ortalamalarından orta düzeyde olduğu görülmüştür (Yıldırım, 2013). Genel olarak bakıldığında ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin sportif öz-yeterliklerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmada orta öğretim öğrencilerinin sportif öz-yeterliklerinin orta düzeyde olmasında öğrencilerin geçmiş yıllarda ve önceki okul kademelerinde elde ettikleri deneylerimin ve özellikle erken yaşlarda kazanmış oldukları tutumların etkili olduğu ileri sürülebilir.

Alt Problem 2

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda cinsiyet değişkeni ile spora katılım arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre spor yapan erkek öğrencilerin sayısının spor yapan kız öğrencilerin sayısından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunu destekleyen türde literatürde araştırmalar vardır. Kızılkaya (2009) ortaöğretimde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında cinsiyet faktörünün

spora katılım üzerinde etkisi olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan erkek lise öğrencilerinin kızlara kıyasla spora katılımlarının yüksek düzeyde olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Türkiye'de kadınların erkeklere kıyasla spora daha düşük düzeyde katıldıklarını ifade etmiştir. Benzer bir çalışmada da Dervent, Arslanoğlu ve Şenel (2010) lisede öğrenim gören öğrencilerin spor yapıp yapmama durumuna göre analiz etmişler. Spor yapan erkek öğrencilerin oranının spor yapan kız öğrencilerin iki katından daha fazla olduğunu ve erkek öğrencilerin katılımının yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Bir başka çalışmada ise Yürük Bal (2015) spor yapan erkek öğrencilerin oranının spor yapan kız öğrencilerin oranından daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Literatürde benzer bulgular yer alan başka çalışmalarda mevcuttur (Saygılı vd., 2015; Güçlü, 2006; Yıldırım, 2012; Savcı vd., 2006; Tanır, 2013). Tüm bu araştırma sonuçlarının araştırmadan elde edilen sonuçlar ile benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Cinsiyetin spora katılım konusunda önemli bir faktör olduğu araştırmalarda görülmüştür. Bu konuda özellikle toplumdaki kadın ve erkek algısının, toplumsal cinsiyetin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin ortaöğretim türü değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda ortaöğretim türü değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada en yüksek spora katılım Güzel sanatlar ve spor lisesi olduğu görülmektedir. Daha sonra İmam hatip ve meslek liseleri en yüksek spora katılımı sağladığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde bu çalışma benzerlik gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Doğan (2011) farklı liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarını incelediği çalışmasında Kız meslek lisesi beden eğitimi ve spora karşı en yüksek puanı alırken Endüstri meslek lisesi en düşük puanı aldığını belirtmektedir. Güzel sanatlar ve spor lisesi ise ikinci sırada en yüksek puanı aldığını belirtmiştir. Bu araştırma sonucunun elde edilen sonuçlar ile benzerlik gösterdiği ve sonuçlarının örtüştüğü görülmektedir.

Literatür incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşılmış çalışmalar bulunmaktadır. Tanır (2013) ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin fiziksel aktivite düzeylerini çeşitli değişkenler ile analiz ettiği çalışmasında öğrenim gördükleri okullara göre fiziksel aktivite düzeyleri bakımından karşılaştırma yaptığında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu sonucun araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüşmediği görülmüştür.

Spora katılımın ortaöğretim türü açısında spor lisesinde daha fazla saptanması spor ile ilgili derslerin olması ve spor alanında eğitim vermesi olarak yorumlanabilir.

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda sınıf düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde çalışmamıza benzer sonuçlara rastlanmaktadır. Ünlü (2010) yaptığı çalışmasında lisede öğrenim gören öğrencilerin sınıflarına göre fiziksel aktivite seviyelerini incelemiştir. Elde ettiği sonuçlara göre sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu sonucun araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüştüğü görülmüştür. Öncü ve Güven (2011) velilerin beden eğitimini dersine yönelik tutumları ile ilgili araştırmasında çocukların okudukları sınıf değişkenin önemli olduğu vurgulanmıştır. Bunun nedeni ise artan sınav ve akademik kaygılar olarak belirtilmiştir. Öğrenci okul hayatına devam ederken ortaöğretim kurumuna girmek için sınav maratonundan çıkması ve spora zaman ayıramaması ve ortaöğretime geçtikten sonra aynı şekilde üniversite için sınav maratonuna girmesi spor yapma önünde engel olabilir ve öğrenciler spor yapmaya başlamadan bırakabildiği söylenebilir.

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyi değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda anne ve baba eğitim düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırma sonucunu destekleyen türde literatürde araştırmalar vardır. Kızılkaya (2009)'un ortaöğretimde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında anne ve baba eğitim düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Doğan (2011) anne ve baba eğitim düzeyleri ve spora karşı tutum puanlarını karşılaştırdığında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulamamıştır. Bu sonuçların araştırmadan elde edilen sonuç ile örtüştüğü görülmektedir.

Bu araştırmaların tersi olan sonuçlara literatürde rastlanmaktadır. Yürük Bal (2015) yaptığı çalışmasında anne ve baba eğitim durumu arttıkça ergenlerin spor yapmaya yönelimlerinin arttığını saptamıştır. Yıldırım (2012) fiziksel aktivite düzeyi ve anne eğitim ve baba eğitim düzeyleri arasında ilişkiyi incelemiş ve baba eğitim düzeyi ile fiziksel aktivite arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır buna karşın anne eğitim düzeyi ile fiziksel aktivite arasında

anlamlı bir ilişki saptamıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde bu araştırmadaki sonuçlar ile örtüşmediği görülmektedir. Bu araştırmada anne ve baba eğitim durumu spora katılımı etkilememektedir. Yapılan araştırmanın bulunduğu yerdeki sosyoekonomik yapısı bu değişken açısından önemli olabilir. Farklı bölgelerdeki ve spor yapma olanağının daha fazla olduğu yerlerde yapılacak olan çalışmalarda anlamlı sonuç elde edinilebilir çünkü ailelerin çocuklarını spor yapması için çeşitli branşlara gönderme şansları daha fazla olabilir.

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda kardeş sayısı değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı saptanmıştır.

Araştırma sonucunu destekleyen türde literatürde araştırmalar yer almaktadır. Benzer bir çalışmada Yıldırım (2012) lise öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerini incelemiştir. Evdeki kişi sayısı değişkeni ile fiziksel aktivite puanları arasında istatistiksel olarak anlamalı bir farklılık bulamamıştır. Yürük Bal (2015) lisede öğrenim gören öğrencilerin spor yapma ve öz-yeterliklerini incelediği çalışmasında kardeş sayısı değişkeni ile spor yapma arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu araştırma sonuçları ile elde ettiğimiz sonuçlar birbiri ile örtüşmektedir. Literatür incelendiğinde farklı sonuca ulaşılan çalışmalar mevcuttur. Deniz (2011) yaptığı araştırmasında ailede bulunan çocuk sayısındaki artış ile fiziksel aktivite arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu bunun anlamının çocuk sayısındaki artışın fiziksel aktiviteyi azalttığı yönde sonuca ulaşmışlardır. Bu araştırma ile elde edilen sonucun örtüşmediği görülmektedir.

Aile içindeki üye sayısı bireyler arasındaki yaş farkına göre değişiyor olabilir. Öğrenim hayatında sınav ve okul dersleri içinde olan aile üyesi ile okula gitmeyen ve spor yapmayan ya da tam tersi durumda olan aile üyeleri bulunabilir. Spor yapma olanağı yaşanılan yerde az sayıda olabilir. Bu yüzden ailenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik yapı ve sosyo-demografik yapı bunda rol oynayabilir.

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin beden kütle indeksi açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda beden kütle indeksi düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Literatürde benzer çalışmalara rastlanmaktadır. Yıldırım (2012) lise öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerini incelediği çalışmasında vücut kütle indeksi ile

fiziksel aktivite arasındaki bağımlılığı saptamak amacıyla yaptığı analizde değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulamamıştır. Savcı, Öztürk, Arıkan, İnal İnce, Tokgözoğlu (2006) yaptıkları araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Buna göre toplam fiziksel aktivite, oturma süresi, şiddetli ve orta düzeyde şiddetli aktivite ve yürüme aktivitesi puanları temel alındığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulamamışlardır. Dağcı (2014) 14-18 yaş lise öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ve vücut kompozisyonlarını incelediği çalışmasında erkek ve kız öğrencilerin fiziksel aktivite seviyeleri ve yoğunlukları ile beden kütle indeksi değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı olmadığını belirtmektedir. Bu sonuçlar incelendiğinde araştırmamız ile benzer sonuçlara ulaşıldığı ve bu araştırma ile örtüştüğü görülmektedir.

Araştırma sonuçları ile örtüşmeyen çalışmalarda mevcuttur. Tekgül vd. (2012) yapmış oldukları araştırmada adolesanlarda spor yapıp yapmama durumlarına göre beden kütle indeksi düzeylerini incelediğinde düzenli spor yapanların beden kütle indeksi normal sınırlarda olanların sayısı, düzenli spor yapmayan adolesanlara göre daha fazla bulmuştur. Başka bir çalışmada Güçlü (2006) spor yapmayan öğrencilerde normal beden kütle indeksi değerlerine sahip olanların oranı % 77.1 olarak bulunurken lisanslı olarak spor yapanlarda bu oranı % 87.1 olarak bulmuştur ve bu sonuca göre spora katılan öğrencilerin beden kütle indeksi değerlerinin daha yeterli olduğunu tespit etmişlerdir. Doğan (2011) liseli öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında da spor yapan lise öğrenciler ile spora yapmaya liseli öğrenciler arasında vücut yağ yüzdesi bakımında spor yapanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptamıştır. Deniz (2011)'de benzer şekilde çalışmasında vücut kütle indeksi ve fiziksel aktivite arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki saptamıştır. Buna göre değerlerden biri artarken diğerinin azaldığı anlaşılmaktadır. Bilim (2013) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin fiziksel uygunluklarını incelediği çalışmasında spor yapan kızların beden kütle indeksi değerlerinin spor yapmayan kızlara göre istatistiksel olarak anlamlı olduğunu saptamıştır. Bunun yanında aynı grupta ise spor yapan ve yapmayan erkek öğrenciler arasında ise beden kütle indeksi ve fiziksel özelliklerine ait istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını belirtmektedir. Ildız (2014) lise öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları, beden kompozisyonu ve fiziksel aktivite düzeylerini incelediği araştırmasında kızlarda ve erkeklerde beden kütle indeksi ve fiziksel aktivite düzeyi arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde bu araştırma ile örtüşmediği görülmektedir.

Ortaöğretimde öğrenim gören öğrenciler günlük hayatlarında spor ortamında bulunmamasına rağmen okula giderken, okul zamanı içerisinde ve okuldan eve dönerken aktif durumdadırlar ve sürekli hareket halindedirler. Bu yaş gurubu öğrencilerde bu yüzden kilo problemine çok rastlanmayabilir. Yapılan bu araştırmada da beden kütle indekslerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Alt Problem 3

Araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin akademik başarı değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda akademik başarı ile spora katılım arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırma sonucunu destekleyen türde literatürde araştırmalar yer almaktadır. Kılıç (2006), orta öğretimde öğrenim gören ve okul takımlarında yer alan sporcu öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında öğrencilerin % 85'lik kısmı sporun okul başarı üzerinde etkisi olmadığını belirtmiştir. Bir başka çalışmada Tanır (2013) de İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ve akademik başarılarını arasında önemsenmeyecek kadar düşük bir ilişki olduğunu saptamış ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Kaynak (2006) ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin akademik başarı ve fiziksel olarak uygunluklarını incelediği çalışmasında fiziksel uygunluk toplam puanı ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır. Tatlı (2004) Ortaöğretimde öğrenim gören ve spor yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarılarını incelediği çalışmasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu nedenle spor yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarılarının aynı düzeyde olduğunu ve başarı bakımından orta düzeyde olduğunu belirtmektedir. Rahimi Asiabi (2012), Sahebi (2014) ve Şenses (2009)'in yapmış olduğu çalışmalarda da spora katılım ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde elde edilen sonuçlar ile örtüştüğü görülmektedir.

Konu ile ilgili diğer çalışmalar incelendiğinde elde ettiğimiz sonuçların aksine olan çalışmalarda rastlanmaktadır. Spora katılan ve katılmayan öğrencilerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen tersine sonuçlara rastlayan araştırmalara bakıldığında ise Çağlayan vd. (2004) 12-15 yaş arasındaki spor yapan ve yapmayan öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmasında sportif etkinliklere katılan öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Singh vd. (2012) 6-18 yaş aralığındaki yaklaşık 12000

öğrenci üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında fiziksel aktivitenin akademik başarı üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmada fiziksel aktivitenin çocukların akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği ve fiziksel aktiviteye katılan çocukların akademik başarılarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Saygılı vd. (2015) spora katılımın kişilik üzerine ve bununla beraber kişiliğinde akademik başarı üzerine etkisini incelediği araştırmasında spora katılım ile öğrencilerin sorumluluk duygusu ve açıklık özelliklerinin arttığı ve kişiliklerinde dışadönüklük özelliğinin arttığını bulmuş bundan dolayı dışadönüklük ve açıklık duygusu arttıkça akademik başarının da arttığını bulmuştur. Shook (2016) fiziksel uygunluk ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi ortaokulda öğrenim gören öğrencilere uygulamıştır. Öğrencilerin okuma ve matematik alanlarındaki akademik başarılarının artmasında fiziksel uygunluk düzeylerinin önemli etkisinin olduğunu ve uzmanların öğrencilerin ne kadar çok fiziksel olarak aktif ise yüksek akademik başarıya sahip olacaklarını belirtmektedir. Yalçın ve Balcı (2013) sportif faaliyette bulunan çocukların okul başarısını incelediği çalışmasında sportif faaliyetlere katılım sağlayan ve sürekli devam eden çocukların okul başarılarında olumlu şekilde değişim olduğunu belirtmişlerdir. Er (2010); Öcal (2006); Bilgin (2017) ve Fişne (2009)'nin yapmış olduğu araştırmalarda da spora katılım ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve spora katılımın akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar incelendiğinde elde edilen sonuçlar ile örtüşmediği saptanmıştır.

Bu bilgiler ışığında spor yapan birey akademik konularda başarılı olamamasına karşın olumlu yönde başarı elde edebileceğine olan inancının olduğu sonucuna varabiliriz. Yapılan çalışmaları incelediğimizde spor yapma ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi etkileyen bazı faktörlerin olduğu görülmektedir. Bunlar yapılan çalışmalarda okulların başarı sıralaması, bulunduğu yerdeki sosyoekonomik yapı, akademik başarıyı öğrenim gördükleri okullardaki not ortalamaları, belirli derslerdeki not ortalamaları ya da Teog sınavı puanlarına göre değerlendirilmesi bu faktörler arasında gösterilebilir. Akademik öz-yeterlik ile spora katılım arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Sportif öz-yeterlik ile spora katılım arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan akademik öz-yeterlik ile spora katılım arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu bakımdan incelendiğinde spora katılan bireylerin kendilerine olan güvenleri ve inançlarının fazla olduğu sporda kazanılan bu öz-yeterlik akademik konularda da etkili olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulguları destekleyen nitelikteki çalışmalara rastlanmıştır.

Akandere vd. (2010), ortaöğretim öğrencilerine yaptığı çalışmasında beden eğitimi dersine ilgisi fazla olan öğrencilerin akademik başarı motivasyonlarının fazla olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde bir başka çalışmada Certel, Bahadır, Saracaloğlu ve Varol (2015) tarafından yapılmıştır. Ara sıra spor yapan ve kulüp ya da okul takımlarında yer alan öğrencilerin hiç spor yapmayan öğrencilere göre akademik öz-yeterlik ölçek puanları daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yukarıda belirtilen araştırmalara benzer şekilde spora katılım ve akademik öz-yeterlik ile ilgili incelenen çalışmalar çoğaltılabilir (Ünlü ve Kalemoğlu, 2011; Biricik, 2015; Trost, 2009). Bu çalışmalar incelendiğinde elde ettiğimiz sonuçlar ile örtüşmekte olduğu görülmüştür.

Bu araştırmalar incelendiğinde spor yapan bireylerin akademik öz-yeterliklerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Spor yapan bireylerin kendilerine olan güvenleri ve inançları daha fazladır bu nedenle kazandıkları öz-yeterlik inancı akademik konularda da etkili olabilir.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan sportif öz-yeterlik ile spora katılım arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Spora katılan bireylerin kendilerine olan güvenleri ve inançlarının fazla olduğu sporda kazanılan bu öz-yeterlik sportif konularda da etkili olduğu görülmektedir. Bu araştırma ile benzer sonuçlar elde edilmiş çalışmaları incelendiğinde; Arslan, Doğanay, Kırık ve Çetinkaya (2015), lise öğrencilerinde spor yapma ve öz güvenleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında spor yapma değişkeninde lise öğrencilerinin hem iç özgüvenlerinin artış gösterdiği hem de dış özgüven düzeylerinde artış gözlemlenmiştir ve spor yapan lise öğrencilerinin hem iç özgüven hem de dış özgüven boyutunda anlamlı şekilde yüksek olduğunu saptamışlardır.

Eyüboğlu (2012), 12-14 yaş spor yapan ve yapmayan ergenlerin öz-yeterlik durumlarını çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmasında spor yapan ergenlerin öz-yeterliklerinin spor yapmayanlara göre yüksek olduğunu saptamıştır. Ryan ve Dzewaltowski (2002); Efe vd. (2008); Annesi, Unruh ve Whitaker (2007); Yıldırım ve Özcan (2011); Bozkurt, Koruç, Arslan ve Kocaekşi (2012)'nin çalışmalarında da spora katılım ile sportif güven arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna rastlanmıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde elde edilen sonuçlar ile örtüştüğü görülmektedir.

Belirtilen çalışmaların aksine sonuca ulaşan çalışmalara rastlanmıştır. Ekinci, Özdilek, Deryahanoğlu ve Üstün (2014) tarafından spor yapan lise öğrencilerinin öz güven

durumlarını incelemiştir. Katılım sağlayan öğrencilerin öz güven durumları cinsiyet ve tercih ettikleri spor dalına göre anlamlı bulunurken, spor yapma durumlarına göre bakıldığında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Bunun yanında Öztürk, Bayazıt ve Gencer (2016)'in yapmış olduğu araştırmada aktif olarak judo sporu yapan sporcuların antrenman yaşı, milli sporcu olma ve antrenör ile çalışma yılı değişkenlerinin sportif güven durumlarına göre anlamlı bir ilişkiye rastlamamışlardır. Bu araştırmalar ile elde edilen sonuçların örtüşmediği görülmektedir.

Bu araştırmalar incelendiğinde spor yapan bireylerin sportif öz-yeterliklerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Spora katılım ile beraber bireyin kendine olan inancı artar ve yaptığı spor dalında başarılı olduğu zaman zorluk düzeyi daha fazla olan spor dalını seçebilir. Sportif öz-yeterlik spora katılım ile artabilir. Bu nedenle spor yapan bireylerin spora katılım konusunda spor yapmayan bireylere göre kendine olan inancının daha yüksek olabileceği söylenebilir.

Alt Problem 4

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı mıdır?

Araştırma sonuçları incelendiğinde spora katılım ve akademik başarı arasındaki üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığına bakılan analizde spora katılım durumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (Tablo 3.14). Aynı şekilde spora katılımın akademik başarı üzerinde bir etkisinin olup olmadığını yapısal eşitlik modeli ile analiz edilmiş elde edilen sonuçlara göre spora katılım değişkeninin akademik başarıyı etkilemediği görülmüştür bunun yanında ilişki negatif yönlü -0,04 bulunmuş ancak anlamlı bulunmamıştır (Şekil 1).

Benzer bir çalışmada Şenses (2009) tarafından yapılan araştırmada 7. ve 8. Sınıfta öğrenim gören lisanslı sporcu öğrenciler ile lisanssız öğrencilerin ders başarılarını karşılaştırılmış ve ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu sonuç ile araştırmadan elde dilen sonucun örtüştüğü görülmektedir. Bu durumun aksine sonuçlar elde eden ve örtüşmeyen çalışmalarda literatürde bulunmaktadır. Bilgin (2017) ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin fiziksel uygunluk ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında fiziksel aktivite düzeyi ve akademik başarı değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu fakat bu ilişkinin zayıf olduğunu belirtmiştir. Araştırma yapılan

okulun sosyoekonomik bakımdan ileri düzeyde ve akademik başarı bakımından üst sıralarda olduğunu belirtmektedir. Bu durumun yapılan çalışmalar arasında farklılık çıkmasındaki nedenler arasında gösterilebilir.

Spora katılımın akademik öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını incelediğimizde yapılan korelasyon analizi sonucunda akademik öz-yeterlik ile düşük düzeyde anlamlı ilişkiye sahip olduğu sonucu çıkmaktadır (Tablo 3.14). Yapısal eşitlik modeli sonuçları incelendiğinde spora katılım ile akademik öz-yeterlik değişkeni arasındaki ilişki pozitif yönlü 0.35 olarak saptanmıştır (Şekil 1). Benzer bir çalışmada Certel vd. (2015) lise öğrencilerinin spor yapma durumları ve öz-yeterliklerinin karşılaştırdığı çalışmasında öz-yeterlik ölçeğinin alt boyutu olan akademik öz-yeterlik durumu ile spor yapma arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Buradan elde edilen sonuç ile elde edilen sonuç ile benzerlik gösterdiği saptanmıştır.

Spora katılımın sportif öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını incelediğimizde yapısal eşitlik modeline göre spora katılım ve sportif öz-yeterlik arasındaki ilişki pozitif yönde 0.14 olarak tespit edilmiştir (Şekil 1). Bu konu ile yapılan bir diğer çalışmada Yıldırım (2013), spor yapan ve spor yapmayan ve ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin sürekli sportif güven durumlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada spor yapan öğrencilerin yapmayanlara göre sürekli kendine güven ölçeğinden aldığı sıra ortalamalarının manidar derecede olduğunu saptamıştır. Bu sonuca göre spor yapanların bu ölçekten aldıkları puanların sıra ortalamasının spor yapmayanlara göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar ile elde edilen sonuçların örtüştüğü görülmektedir.

Bu sonuçlar incelendiğinde spora katılımın akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik üzerine etkisini inceleyen ve aynı anda bütün değişkenler ile analiz yapan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu sonuçlar ışığında spora katılımın akademik başarıyı etkilemezken akademik öz-yeterliği etkilediği görülmektedir. Buradan spora katılımın dolaylı olarak akademik başarı üzerinde bir etkisi olduğu söylenebilir. Spora katılım ile sportif öz-yeterlik arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu nedenle spora katılımın bireyin öz-yeterliğini artırdığı söylenebilir.

Alt problem 5

Araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin akademik başarılarının, akademik öz-yeterliklerinin ve sportif öz-yeterliklerinin spora katılıma etkisi nasıldır?

Yapılan analizlerde akademik öz-yeterlik, akademik başarı ve sportif öz-yeterliğin spora katılım üzerindeki etkisine bakılmıştır. Bu analizler sonucunda yapısal eşitlik modeline göre akademik öz-yeterlik ve spora katılım değişkeni arasındaki ilişki pozitif yönlü 0.37, spora katılım ile akademik başarı arasındaki ilişki negatif yönlü düşük düzeyde 0.06 olarak tespit edilmiş ve bu sonuca göre anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla beraber spora katılım ile sportif öz-yeterlik arasındaki ilişki -0.03 bulunmuş ancak anlamlı bulunmamıştır. Cole (2014) yaptığı araştırmasında spora katılımın akademik başarı üzerinde direk etkisinin olmadığını fakat akademik öz-yeterlik değişkeni aracılığı ile akademik başarı ve spora katılım arasında ilişki var olduğunu saptamıştır.

Bu sonuçlar incelendiğinde akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik değişkenlerinin aynı anda spora katılım üzerine etkisini inceleyen ve bütün değişkenler ile analiz yapan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu sonuçlara göre akademik öz-yeterlik spora katılımı etkilediği saptanmıştır. Akademik başarının ise spora katılımı düşük düzeyde etkilediği, sportif öz-yeterliğin ise spora katılımı etkilemediği saptanmıştır. Bu nedenle spora katılım akademik başarıyı etkilememesine rağmen akademik başarının spora katılımı azda olsa etkilediği söylenebilir. Spora katılım akademik öz-yeterliği etkilerken akademik öz-yeterlik aynı biçimde spora katılımı etkilemektedir. Spora katılım sportif öz-yeterliği etkilerken sportif öz-yeterliğin spora katılımı etkilemediği söylenebilir.

BÖLÜM VI: SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları ile ortaya çıkan ve tartışma bölümünde tartışılan sonuçlar paylaşılmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde;

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar; araştırma örnekleminde yer alan öğrencilerin spora katılım durumları yüzdelik olarak %41.4 ve spor yapmayan öğrenciler ise %58.6 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre spor yapmayan öğrencilerin daha fazla olduğu görülmektedir. Akademik öz-yeterlik değişkeni açısından bakıldığında aldıkları madde başına puan ortalamalarının $_M$ = 2.87 olduğu belirlenmiştir. Sportif öz-yeterlik değişkeni açısından bakıldığında aldıkları puan ortalamalarının $_M$ = 6.46 olduğu belirlenmiştir.

İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar; cinsiyet değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Cinsiyet değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla spora katıldığı görülmektedir. Ortaöğretim türü değişkeni açısından spora katılımları karşılaştırılmış. Yapılan karşılaştırma sonucunda ortaöğretim türü değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olduğu saptanmıştır. Bu sonuç incelendiğinde en fazla spor yapan okulun spor lisesi olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı saptanmıştır. Anne ve baba eğitim düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Kardeş sayısı değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı saptanmıştır. Beden kütle indeksi düzeyi değişkeni açısından spora katılımlarından elde edilen ortalamalarda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar; akademik başarı ile spora katılım arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Spora katılımın akademik başarı üzerinde etkisini yapılan çalışmalar üzerinden incelediğimizde spor ile akademik başarının olumlu, olumsuz ya da etkilemediğini görülmektedir. Spor yapan bireylerin akademik öz-yeterliklerinin yüksek

olduğu bulgularımızda yer almaktadır ve spor ile bireyin öz-yeterlik inancının arttığı saptanmıştır.

Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar; spora katılım durumları akademik başarı, akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığına bakıldığında spora katılımın akademik başarıyı etkilemediği görülmektedir. Spora katılım ile akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterlik değişkeni arasındaki ilişki pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir.

Beşinci alt probleme ilişkin sonuçlar; akademik başarılarının, akademik öz-yeterliklerinin ve sportif öz-yeterliklerinin spora katılıma etkisi incelendiğinde akademik öz-yeterlik ve spora katılım değişkeni arasındaki ilişki pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Spora katılım ile akademik başarı arasındaki ilişki negatif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Spora katılım ile sportif öz-yeterlik arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Bu araştırma ile ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin akademik öz-yeterlikleri, sürekli sportif kendine güvenleri, spora katılım durumları açıklıkla belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Spora katılımın akademik başarı ve öz-yeterlik üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalarda ilköğretim veya üniversitede öğrenim gören öğrenciler olmak üzere farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin durumlarının belirlendiği çalışmalar yapılabilir.
- Öğrencilerin spora katılım ve öz-yeterlik gibi özellikleri genç yaşlarda kazandıkları düşüncesinden hareketle bu yaş gruplarının öğrenim gördüğü okullardaki beden eğitimi öğretmenlerinin de bu özelliklerinin belirlendiği çalışmalar yapılabilir.
- Spor yapan öğrencilerin akademik öz-yeterlik ve sportif öz-yeterliklerinin durumlarının spor yapmayanlara göre yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu değişkenler arasındaki ilişkiyi çok yönlü ortaya koyacak deneysel araştırmalar yapılabilir.
- Akademik başarı ve spor yapma durumunu belirlemek için faklı metotlar denenebilir.

KAYNAKLAR

Akandere, M., Özyalvaç, N. T. & Duman, Ş. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 24, 1-10.

Akbay, S. E. & Gizir, C. A. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Akademik güdülenme, akademik öz yeterlik ve akademik yükleme stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60-78.

Akgül, S., Göral, M., Demirel, M. & Üstün, Ü. D. (2015). İlköğretim Öğrencilerinin Okul İçi ve Okullar Arası Sportif Etkinliklere Katılma Nedenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 13-22.

Alemdağ, C. (2015). *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Epistemolojik İnançları, Akademik Öz-Yeterlikleri ve Öğrenme Yaklaşımları.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.

Alpaslan, A. H. (2012). Ergen Ruh Sağlığı ve Spor. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 13, 181-185.

Annesi, J. J., Unruh, J. L. & Whitaker A. C. (2007). Relations of Changes in Self-Efficacy, Exercise Attendance, Mood, and Perceived and Actual Physical Changes in Obese Women: Assessing Treatment Effects Using Tenets of Self-Efficacy Theory. *Journal of Social, Behavioral and Health Sciences,* 1(1), 72-85.

Arslan, A. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Öz Yeterlik İnancı Kaynaklarının Öğrenme ve Performansla İlgili Öz Yeterlik İnancını Yordama Gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi,* 12(3), 1907-1920.

Arslan, A., Doğanay, H., Kırık, A. M. & Çetinkaya, A. (2015). Lise Öğrencilerinde Spor Yapma ve Öz Güven İlişkisi. *Uluslar Arası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi,* 17, 130-146.

Arslan, C., Yücel, A. S. & Güllü, M. (2010). İlköğretim ve Ortaöğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor ve Oyun Alışkanlıklarının İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy Sports Sciences*, 5(1), 28-46.

Atasoy, B. & Kuter, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve Spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(*1*)*, 11-22.

Aydın, F. (2010). *Akademik başarının yordayıcısı olarak akademik güdülenme, öz yeterlik ve sınav kaygısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Azar, A. (2010). Ortaöğretim Fen Bilimleri ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Öz yeterlilik İnançları. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 235-252.

Balcıoğlu, İ. & Başer, S. Z. (2008). Obezitenin psikiyatrik yönü. *İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi, 62*, 341-348.

Bandura, A. (1977). Self – Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psyhological Review*, 84(2), 191-215.

Bandura, A. (1982). Self - Efficacy Mechanism in Human Agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147.

Bandura, A. (1991). Self-Regulatory Mechanisms Governing the Impact of Social Comparison on Complex Decision Making. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(6), 941-951.

Bandura, A. (1993). Perceived Self – Efficacy in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psyhchologist*, 28 (2), 117-148.

Bandura, A. (1995). *Self Efficacy in Changing Societies* (1st ed.). New York: Cambridge University Press.

Bandura, A. (2001). Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annual Review of Psycholology*, 52, 1-26.

Bayar, P. (2003). Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Hacettepe J. of Sport Sciences*, 14(3), 133-143.

Beauchamp, M. R., Bray, S. R. & Albinson, J. G. (2002). Pre-competition imagery, self-efficacy and performance in collegiate golfers. *Journal of Sports Sciences*, 20(9), 697-705.

Bıkmaz, F. H. (2004). *Eğitimde Bireysel Farklılıklar.* Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Eds.), *Öz Yeterlik İnançları* (ss. 291-310). Ankara: Nobel Yayınları.

Bıkmaz, F. H. (2002). Fen Öğretiminde Öz-Yeterlik inancı Ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama,* 1(2), 197-210.

Bilgin, E. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunlukları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı, Ankara.

Bilim, A. S. (2013). *12-17 Yaş Arası Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Fiziksel Uygunluklarının İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoloji Anabilim Dalı, İzmir.

Biricik Y. S. (2015). *Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetimi Anabilim Dalı, Erzurum.

Boardley, I. D., Jackson, B. & Simmons, A. (2015). Changes in Task Self- Efficacy and Emotion Across Competitive Performance in Golf. *Journal of Sport & Exercise Psychology,* 37, 393-409.

Bouchard, C. & Katzmarzyk, P. T. (2010). *Physical Activity and Obesity.* (Second ed.). United States: Human Kinetics.

Bozkurt, O., Koruç, Z., Arslan, N. & Kocaekşi, S. (2012). Türkiyede ki Futbolcuların Lig Durumlarıne Göre Sportif Kendine Güven ve Öz Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *6*(3), 349-356.

Bozkurt, Ş. (2014). *Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Antalya.

Bozkuş T., Türkmen M., Kul M., Özkan A., Öz, Ü. & Cengiz C. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin fiziksel aktivite durumları ile sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi ve ilişkilendirilmesi. *International Journal of Science Culture and Sport,* 1(3), 49-65.

Bulgu, N. (2013). Spora Katılımda Toplumsal Fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi Öğrencileri Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırma Dergisi,* 18, 25-45.

Can, S., Arslan, E. & Ersöz, G. (2014). Güncel Bakış Açısı ile Fiziksel Aktivite. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 1-10.

Cengiz, C. & İnce, M. L. (2013). Farklı okul ortamlarındaki çocukların okul sonrası fiziksel aktivitelerde algıladıkları öz-yeterlilikleri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, *11*(21), 135-147.

Certel, Z., Bahadır, Z., Saracaloğlu, A. S. & Varol, R. (2015). Lise öğrencilerinin öz-yeterlikleri ile öznel iyi oluş durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4*(2), 307-318.

Choi, N. (2005). Self-efficacy and self-concept as predictors of college students' academic performance. *Psychology in the Schools, 42* (2), 197-205.

Chun, A. H. C. & Choi, J. N. (2005). Rethinking procrastination: Positive effects of 'active' procrastination behavior on attitudes and performance. *The Journal of Social Psychology,* 145, 245-264.

Cole, A. R. (2014). *Sport Participation and Academic Achievement: Does Self-Efficacy play a role?* Doctoral of Philosophy with a major in school psychology, the University of Arizona.

Cox, R. H. (1994). *Sport Psychology: Concepts and Applications*. Iowa: WBC Brown Comminucations.

Çağlayan, A., Çalık, F., Sivrikaya, K. & Kahveci, M. (2004, Kasım). *12-15 yaş grubu spor yapan öğrencilerle spor yapmayan öğrencilerin okul başarıları yönünden karşılaştırılması*. 10. ICHBER-SD Avrupa Kongresi & SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Antalya.

Çubukçu F. (2008). A study on the correlation between self efficacy and foreign language learning anxiety. *Journal of Theory and Practice in Education*, 4 (1) 148-158.

Dağcı, G. (2014). *14-18 Yaş Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Durumlarının ve Vücut Kompozisyonlarının İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilim Ana Bilim Dalı, Muğla.

Dalkıran, O. & Aslan, C. S. (2015). Sporcu Öğrenciler ile Sedanter Öğrencilerin Sağlık-Egzersiz/Fiziksel Aktivite Bilinç Durumlarının Karşılaştırılması. *International Journal of Contemporary Educational Studies*, 1, 34-41.

Darst, P.W., Pangrazi, R. P., Brusseau, T. & Erwin, H. (2012). *Dynamic Physical Education for Secondary School Students.* San Francisco: Benjamin Cummings.

Demir, M. & Filiz, K. (2004). Spor egzersizlerinin insan organizması üzerindeki etkileri. *Ahi Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 5* (2), 109-114.

Deniz, M. (2011). *Yetişkinlerde Fiziksel Aktivite Düzeyi ile Sosyoekonomik Durum Arasındaki İlişkinin Araştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Bursa.

Dervent, F., Araslanoğlu, E. & Şenel, Ö. (2010). Lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyi ve sportif aktivitelere katılımla ilişkisi (İstanbul ili örneği). *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 521-533.

Dever, A. (2010). *SPOR SOSYOLOJİSİ* (1. Baskı). İstanbul: Başlık Yayınları.

Dishman, R. K., Motl R. W., Saunders R., Felton G., Ward D. S., Dowda M. & Pate R. R. (2004). Self-efficacy partially mediates the effect of a school-based physical-activity intervention among adolescent girls. *Preventive Medicine*, 38, 628-636.

Doğan, B. (2007). *Spor Sosyolojisi ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Doğan, N. (2011). *Niğde İlinde Bulunan Farklı Statüdeki Liselerde Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ve Fiziksel Uygunluk Durumlarının Araştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Niğde.

Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*. Adana: Nobel Kitapevi.

Downs, M. & Strachan, L. (2016). High School Sport Participation: Does It Have an Impact on the Physical Activity Self-efficacy of Adolescent Males? *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 4(1), 6-11.

Dufflett, A. & Johnson, J. (2004). *All work and no play? Listening to what kids and parents really want from out-of-school time.* New York: Public Agenda and thde Wallace Foundation.

Durdukoca, Ş. F. (2010). Sınıf Öğretmenliği Adaylarının Akademik Öz Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 69-77.

Duru, E. & Balkıs, M. (2015). Birey-Çevre Uyumu, Aidiyet Duygusu, Akademik Doyum ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkilerin Analizi. *Ege Eğitim Dergisi,* 1(16), 122-141.

Düzgün, İ. & Baltacı, G. (2009). Düzenli spor yapan ve yapmayan adolesanlarda esneklik test sonuçlarının yaş ve cinsiyete bağlı değişimi. *Fizyoterapi Rehabilitasyon,* 20, 184-189.

Efe, M., Öztürk, F., Koparan, Ş. & Şenışık Y. (2008). 14-16 Yaş Grubu Erkeklerde Voleybol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık Üzerine Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21(1), 69-77.

Ekici, S., Çolkoğlu, T. & Bayraktar, A. (2011). Dağcılık Sporuyla Uğraşan Bireylerin Bu Spora Yönelme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5*(2), 110-119.

Ekinci, N. E., Özdilek, Ç., Deryahanoğlu, G. & Üstün, Ü. D. (2014). Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Öz Güven Durumlarının İncelenmesi. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi,* 1(1), 36-42.

Ekmekçi, A. Y., Ekmekçi, R. & İrmiş, A. (2013). Küreselleşme ve spor endüstrisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4*(1), 91-117.

Engür, M., Tok, S. & Tatar, A. (2006). Durumluluk ve Sürekli Sportif Güven Envanterinin Türkçeye uyarlanması. *Performans Dergisi,* 11(3), 7-12.

Er, F. (2010). *Düzenli Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Durumlarıyle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ergün, H., Özdemir, H., Çorlu, M. A. & Savran, C. (2004). Dil ve Sayısal Yetenekler ile Fizik Başarısı Arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 361-368.

Eyüboğlu, E. (2012). *Spor Yapan ve Yapmayan 12-14 Yaş Arası Ergenlerin Öz Yeterlik Durumlarının Karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Fişne, M. (2009). *Fiziksel Aktivitelere Katılım Düzeyinin, Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları, İletişim Becerileri ve Yaşam Tatminleri Üzerine Etkilerinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Güçlü, M. (2006). *Kırıkkale il merkezi ilköğretim ve lise öğrencilerinin beslenme ve spor aktivite alışkanlıklarının büyüme durumlarıyla ilişkisinin araştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana bilim dalı, Kırıkkale.

Gül, G. (2005). *Çocuklar ve Spor*. Ankara: Bağırgan Yayımevi

Hardy, j., Gammage, K. & Hall, C. (2001). A Descriptive Study of Athlete Self- Talk. *The Sport Psychologist,* 15, 306-318.

Hekim, M. (2015). Çocukluk Çağı Obezitesinin Önelenmesinde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 8(37), 1105.

Hekim, M. (2015). Kanser Hastası Çocuklarda Tedavi ve Rehabilitasyon Sürecinde Sporun Yararları. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi,* 2(1), 36-47.

Hergüner, G., Bar, M. & Yaman, M. S. (2016). Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan ortaokul öğrencilerinin aile, okul yöneticileri ve öğretmenlerden beklentilerinin belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences,* 13(1), 155-168.

Ildız, M. (2014). *14-18 Yaş Lise Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları, Fiziksel Benlik Algısı, Beden Kompozisyonları ve Fiziksel Aktivite Durumlarının İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

İnal, A. N. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor* Bilimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Joët, G., Usher, E. L. & Bressoux, P. (2011). Sources of self-efficacy: An investigation of elementary school students in France. *Journal of educational psychology*, *103*(3), 649-663.

Kaplan, Y. & Çetinkaya, G. (2014). Spor Yoluyla Toplumsallaşma-Yeniden Toplumsallaşma Süreci. *International Journal of science Culture and Sport*, 2, 120-125.

Kar, B. (2015). *Ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin interneti oyun ve sosyal ağ amaçlı kullanmaları ile akademik başarılarının arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karagözoğlu, C. (2005). *Sporda Psikolojik Destek*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Karahüseyinoğlu, M. F., Ramazanoğlu, F., Nacar, E., Savucu, Y., Ramazanoğlu, M. O. & Altungül, O. (2005). Türkiyenin spordaki konumunun bazı Avrupa ülkeleri ile karşılaştırılması. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları,* 3(3), 75-82.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Kaynak, E. E. (2006). *Çocukların Fiziksel Zindelikleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Kılıç, M. (2006). *Okul Takımlarında Yer Alan Sporcu Öğrencilerin Kulüp Bazında Spor Yapma Oranları ve Bunu Etkileyen Faktörler (Van ili Örneği).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kızılkaya, A. (2009). *Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Konter, E. (2006). *Spor Psikolojisi El Kitabı* (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kumbaroğlu, Z. B. (2013). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ile benlik saygısı düzeylerinin çeşitli sosyo-demografik özelliklerine göre karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kurbanoğlu, S. S. (2004). Öz-yeterlik inancı ve bilgi profesyonelleri için önemi. *Bilgi Dünyası, 5*(2), 137-152.

Küçük, V. & Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 10, 131-141.

Limnili, G. (2010). *Balçova Bölgesi 15-17 Yaş Arası Lise Öğrencilerinde Obezite Sıklığı ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Obeziteyle İlişkisi.* Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir.

Mahyuddin, R., Elias, H., Cheong, L. S., Muhamad, M. F., Noordin, N. & Abdullah, M. C. (2006). The relationship between students' self-efficacy and their English language achievement. *Jurnal Pendidik dan Pendidikan*, 21, 61-71.

McAuley, E. & Blissmer, B. (2000). Self-efficacy determinants and consequences of physical activity. *Exercise and sport sciences reviews*, *28*(2), 85-88.

Mirzeoğlu, N. (Ed.). (2014). *Spor Bilimlerine Giriş.* Ankara: Spor Yayınevi.

Munroe-Chandler, K. J., Hall, C. R., Fishburne, G. J. & Strachan, L. (2007). Where, When, and Why Young Athletes Use Imagery. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 78(2), 103-116.

Oral, C. & Aktop, A. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Egzersiz Öz yeterlik Durumları ve Egzersiz Davranış Değişim Basamaklarının İncelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport, Special*, (2), 287-300.

O'Sullivan, M. & MacPhail, A. (2010). *Young People's Voices in Physical Education and Youth Sports*. New York: Routledge.

Öcal, K. (2006). *Okul Sporlarına Katılımın Temel Eğitim İkinci Kademe Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Davranışsal Gelişimlerine Etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Ankara.

Öncü, E. & Güven, Ö. (2011). Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi,* 2(2), 28-37.

Özbek, O. & Şanlı, E. (2011). Karate Branşındaki Üniversite Elit Sporcularının Bu Branşa Yönelme Nedenleri ve Beklentileri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *5*(3), 203-214.

Özdinç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşme ile İlişkisi Üzerine Görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77-84.

Öztürk, A., Bayazıt, B. & Gencer, E. (2012). Judocuların Problem Çözme Becerilerinin ve Sportif Güven Durumlarının İncelenmesi (Trabzon Olimpiyat Hazırlık Merkezi Örneği). *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spormetre Dergisi,* 14(2), 145-151.

Öztürk, F. & Koparan Şahin, Ş. (2007). Spor Yapan ve Yapmayan 9-13 Yaş Grubu Bireylerin Sosyal Yetkinlik Beklentisi Puanlarının Karşılaştırılması (Bursa Örneği). *İlköğretim Online*, 6(3), 468-479.

Pajares, F. (2002). Gender and Perceived Self-Efficacy in Self-Regulated Learning. *Theory Into Practice*, 41(2), 116-125.

Pajares, F. & Johnson, M. J. (1996). Self-efficacy beliefs and the writing performance of entering high school students. *Psychology in the Schools*, 33(2), 163-175.

Pajares, F. & Kranzler, J. (1995). Self-efficacy beliefs and general mental ability in mathematical problem-solving. *Contemporary educational psychology*, 20(4), 426-443.

Parlak, A. & Çetinkaya, Ş. (2007). Çocuklarda Obezitenin Oluşumunu Etkileyen Faktörler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5), 24-32.

Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53.

Pehlivan, Z. (2009). Spora katılan çocuklara yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişmeleri ve spora katılımın önündeki engeller. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 6(2), 69-76.

Rahimi Asiabi, S. (2012). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite Alışkanlıkları ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Akademik Başarı ile İlişkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ryan, G. J. & Dzewaltowski, D. A. (2002). Comparing the relationships between different types of self-efficacy and physical activity in youth. *Health Education & Behavior*, *29*(4), 491-504.

Sahebi, A. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Durumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sakız, G. (2013). Başarıda Anahtar Kelime: Öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 185-209.

Salar, B., Hekim, M. & Tokgöz, M. (2012). 15-18 Yaş Grubu Takım ve Ferdi Spor Yapan Bireylerin Duygusal Durumlarının Karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 4(6), 123-135.

Savaşhan, Ç., Sarı O. & Aydoğan Ü. E. (2015). M. İlkokul çağındaki çocuklarda obezite görülme sıklığı ve risk faktörleri. *Türk Aile Hek. Dergisi*, 19(1), 14-21.

Savcı, S., Öztürk, M., Arıkan, H., İnal İnce, D. & Tokgözoğlu, L. (2006). Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite durumları. *Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi*, 34(3), 166-172.

Saville P. D. & Bray, S. (2015*).* Athletes' Perceptions of Coaching Behavior, Relation-Inferred Self-Efficacy (RISE), and Self-Efficacy in Youth Sport. *Journal of Applied Sport Psychology,* 28, 1-13

Saygılı, G., Emrah, A., Eraslan, M. & Hekim, M. (2015). Düzenli Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 23(1), 161-170.

Sayın, N. (2014). *15-17 Yaş Grubu Gençlerin Fiziksel Aktivite Durumları ile Fiziksel Uygunlukları Arasındaki İlişki.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Schunk Dale, H. (2011). *Eğitimsel Bir Bakışla Öğrenme Teorileri* (M. Şahin, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26, 207-231.

Schunk, D. H. & Zimmerman, B. J. (2007). Influencing children's self-efficacy and self-regulation of reading and writing through modeling. *Reading and Writing Quarterly, 23,* 7-25.

Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim* (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Shook, S. (2016). *The relationship between Physical Fitness and Academiz Achievement in Sixth Grade Students*. Doctoral Study, Walden University College of Education.

Smith, A. L. (2003). Peer relationships in physical activity contexts: a road less traveled in youth sport and exercise psychology research. *Psychology of Sport and Exercise,* 4, 25-39.

Simons-Morton, B. G., McKenzie, T. J., Stone, E., Mitchell, P., Osganian, V., Strikmiller, P. K., Sally Ehlinger, M. S., Cribb, P. & Nader, P. R. (1997). Physical activity in a multiethnic population of third graders in four states. *American Journal of Public Health*, 87(1), 45-50.

Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W. R., Mechelen, W. & Chinapaw, M. J. (2012). Physical Activity and Performance at School: A Systematic Review of the Literature Including a Methodological Quality Assessment. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine,* 166(1), 49-55.

Slutzky, C. B. & Simpkins, S. D. (2009). The link between children's sport participation and self-esteem: Exploring the mediating role of sport self-concept. *Psychology of Sport and Exercise,* 10(3), 381-389.

Solak, H., Solak Görmüş, Z., Solak, M. T. & Görmüş, N. (2002). *Spor ve Kalbimiz* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Şahan, H. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. *KMU İİBF Dergisi*, 10(15), 261-278.

Şenses, M. (2009). *Trabzon Merkezde Bulunan Bazı İlköğretim Okullarında 7. ve 8. Sınıfta Okuyan Lisanslı Sporcu Öğrenciler ile Lisanssız Öğrencilerin Okul Ders Başarılarının Karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Tanır, H. (2013). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Bazı Antropometrik Özelliklerin Akademik Başarı İle İlişkisi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.

Tanrıverdi, H. (2012). Spor Ahlakı ve Şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies,* 5(8), 1071-1093.

Taşkıran, C., Selçuk, M. H. & Doğar, Y. (2014). Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye olan Etkisine İlişkin İlköğretim Öğrenci Velilerinin Görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies,* 26, 159-166.

Tatlı, İ. (2004). *Niğde İlinde Ortaöğretimde Okuyan Lisanslı Sporcular İle Spor Yapmayanların Atılganlık, Yalnızlık, Depresyon ve Akademik Başarıları.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Tekgül, N., Dirik, N., Karademirci, E. & Doğan, A. (2012). Adolesanlarda vücut kitle indeksi (VKİ) ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Ege Tıp Dergisi*, *51*(3), 183-186.

Temur, H. B. & Gencer, Y. G. (2016). Anne-Babaların Beden Eğitimi Dersine Karşı Yaklaşımlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 23-33.

Tolli, A. P. & Schmidt, A. M. (2008). The Role of Feedback, Causal Attributions, and Self-Efficacy in Goal Revision. *Journal of Applied Psychology,* 93(3), 692-701.

Topkaya, İ. (2004). *Oyun, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Trost, S. (2009). Active education: physical education, physical activity and academic performance. A research brief. Active Living Research, a National Program of the Robert Wood Johnson Foundation, Summer, 1-9. 17.08.2016 tarihinde http://activelivingresearch.org/active-education-physical-education-physical-activity-and-academic-performance sayfasından erişilmiştir.

Trost, S. G., Kerr, L. M., Ward, D. S. & Pate, R. R. (2001). Physical activity and determinants of physical activity in obese and non-obese children. *International Journal of Obesity*, *25*(6), 822-829.

Tunç, A. (2010). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*. Niğteks Dijital Baskı Merkezi, Niğde.

Usher, E. L. & Pajares, F. (2006). Sources of academic and self-regulatory efficacy beliefs of entering middle school students. *Contemporary Educational Psychology*, 31, 125-141.

Usher, E. L. & Pajares, F. (2006). Inviting confidence in school: Invitations as a critical source of the academic self-efficacy beliefs of entering middle school students. *Journal of Invitational Theory and Practice*, *12,* 7-16.

Usher, E. L. & Pajares, F. (2008). Sources of self-efficacy in school: Critical review of the literature and future directions. *Review of educational research,*78(4), 751-796.

Ünlü, Ç. (2010). *Lise Öğrencilerinde Fiziksel İnaktivite ve Beden Ölçüt Durumları ile Öğrenim Yılları Arasındaki İlişki.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ünlü, H. & Kalemoğlu, Y. (2011). Academic self-efficacy of Turkish physical education and sport school students. *Journal of Human Kinetics, 27,* 190-203.

Vealey, R. S., Hayashi, S. W., Garner-Holman, M. & Giacobbi, P. (1998). Sources of sport-confidence: Conceptualization and instrument development. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20, 54–80.

Vealey, R. S. (1986). Conceptualization of Sport- Confidence and Competitive Orientation: Preliminary Investigation and Instrument Development. *Journal of Sport Psychology,* 8, 221-246.

Warburton, D. E., Nicol, C. W. & Bredin, S. S. (2006). Health benefits of physical activity: the evidence. *Canadian medical association journal,* 174(6), 801-809.

Weinberg, Robert S. & Gould, Daniel (2015). *Spor ve Egzersiz Psikolojisinin Temelleri* (6. Baskı). (Çev. M. Şahin ve Z. Koruç). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yalçın, U. & Balcı, V. (2013). 7-14 Yaş Arası Çocuklarda Spora Katılımdan Sonra Okul Başarılarında, Fiziksel ve Sosyal Davranışlarında Oluşan Değişimlerin İncelenmesi. *SPORTMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 11(1), 27-33.

Yalçın, Y. G. & Akkuş, H. (2006). *Çocuk ve Basketbol* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yaprak, P. & Amman, M. T. (2009). Sporda kadınlar ve sorunları. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 2*(1), 39-49.

Yazarer, İ., Taşmektepligil, M. Y., Ağaoğlu, Y. S., Ağaoğlu, S. A., Albay, F. & Eker, H. (2004). Yaz Spor Okullarında Baketbol Çalışmalarına Katılan Grupların İki Aylık Gelişmelerinin Fiziksel Yönden Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 2(4), 163-170.

Yeltepe Ercan, H. (2013). *Spor ve Egzersiz Psikolojisi.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yıldırım, F. (2013). *Sportif Sürekli Kendine Güven Alt Ölçeğinin Uyarlanması ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerde Sportif Sürekli Kendine Güvenin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.

Yıldırım, İ. (2000). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 18, 167-176.

Yıldırım, Y. (2012). *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki Lise Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Durumlarının Araştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sakarya.

Yıldırım, S. & Özcan, G. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri durumlarının karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 111-135.

Yılmaz, M., Gürçay, D. & Ekici, G. (2007). Akademik Öz-yeterlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 33, 253-259.

Yoncalık, O. & Gündoğdu, C. (2007). Sporda Ahlaki Bir Sorun Olarak Doping. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları,* 6(1), 128-134.

Yusuf, M. (2011). The Impact of Self Efficacy, Achievement, Motivation, and Self Regulated Learning Strategies on Students' Achievement. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 2623-2626.

Yürük Bal, E. (2015). *Spor Yapmanın Ergenlerin Benlik Saygısı ve Öz Yeterliliklerine Etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Mersin.

Zimmerman, B. J. (2000). Self- Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.

Zimmerman, B. J., Bonner, S. & Kovach, R. (1996). *Developing Self- Regulated Learners: Beyond Achievement to Self-Efficacy* (1st ed.). Washington: American Physchologial Association.

Zorba, E. & Saygın, Ö. (2009). *Fiziksel Aktivite ve Fiziksel Uygunluk*. İstanbul: İnceler Ofset Mat.

Zorba, E. (2014). *Herkes İçin YAŞAM BOYU SPOR*. Ankara: Canset Form Matbaacılık.

23 Haziran 2016 tarihinde https://www.sbn.gov.tr/BKindeksi.aspx sayfasından erişilmiştir.

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgiler Formu

<table>
<tr><td colspan="5">Değerli öğrenciler bu ölçek sizlerin ‘öz-yeterlik ve sportif güven düzeyinizi’ tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Sizlerden aşağıda belirtilen maddelerle ilgili olarak sizin için uygun olan seçeneği işaretlemenizi istiyoruz. Ölçek sonuçları sadece bilimsel araştırma amaçlı bir araştırma için kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.</td></tr>
<tr><td>Yaşınız:……</td><td>Cinsiyetiniz: Erkek ☐ Kız ☐</td><td>Boyunuz: …</td><td>Kilonuz: ……</td><td>Not Ortalamanız…</td></tr>
<tr><td colspan="5">Öğrenim gördüğünüz ortaöğretim türü
Genel Lise ☐ Meslek Lisesi ☐ Anadolu Lisesi ☐ Fen Lisesi ☐ Sosyal Bilimler Lisesi ☐
Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi ☐ İmam-Hatip Lisesi ☐</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kaçıncı sınıftasınız:1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐</td><td colspan="3">Kaç kardeşsiniz? (siz dahil)……..</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anne eğitim düzeyi
İlkokul ☐ Orta Okul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐</td><td colspan="3">Baba eğitim düzeyi
İlkokul ☐ Orta Okul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐</td></tr>
<tr><td colspan="5">Düzenli olarak herhangi bir spor branşı ile uğraşıyor musunuz?
Evet ☐ Hayır ☐</td></tr>
</table>

EK 2: Akademik Öz-yeterlik Ölçeği

AKADEMİK ÖZ- YETERLİK ÖLÇEĞİ **Sevgili öğrenciler aşağıdaki soruları dikkatlice okuyup, size uygun olan her soru için sadece bir cevabı işaretleyiniz. Aşağıdaki sorulara cevabınızı 'x' ile işaretleyerek belirtiniz. Teşekkürler.**		BANA HİÇ UYMUYOR	BANA ÇOK AZ UYUYOR	BANA UYUYOR	BANA TAMAMEN UYUYOR
1	Lise Öğrenimimde her zaman yapılması gereken işleri başarabilecek durumdayım.				
2	Yeterince hazırlandığım zaman sınavlarda daima yüksek başarı elde ederim.				
3	İyi not almak için ne yapmam gerektiğini çok iyi biliyorum.				
4	Bir yazılı sınav çok zor olsa bile, onu başaracağımı biliyorum.				
5	Başarısız olacağım herhangi bir sınav düşünemiyorum.				
6	Sınav ortamlarında rahat bir tavır sergilerim, çünkü zekâma güveniyorum.				
7	Sınavlara hazırlanırken öğrenmem gereken konularla nasıl başa çıkmam gerektiğini genellikle bilemem.				

EK 3: Sürekli Sportif Güven Ölçeği

SPORTİF KENDİNE GÜVEN ÖLÇEĞİ									
Aşağıdaki bölümde yeteneklerinize olan güveninize ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadeleri bildiğiniz en güven sahibi rakibiniz ile karşılaştırarak cevaplayınız. Kendinizi, kişi ile kıyaslamanızı 1–9 arasındaki puan değerini 'x' ile işaretleyerek belirtiniz.	**DÜŞÜK**			**ORTA**			**YÜKSEK**		
BU BÖLÜMDE KENDİNİZE OLAN GÜVENİNİZLE İLGİLİ İFADELER BULUNMAKTADIR.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Başarılı olmak için gerekli becerileri uygulama yeteneğinize olan güveniniz									
2. Yarışma esnasında kritik karar verme yeteneğinize olan güveniniz									
3. Baskı altında performans gösterme yeteneğinize olan güveniniz									
4. Başarılı stratejiler uygulama yeteneğinize olan güveniniz									
5. Yeteri kadar konsantre olma yeteneğinize olan güveniniz									
6. Farklı durumlara uyum sağlama ve başarıyı sürdürme yeteneğinize olan güveniniz									
7. Yarışma hedeflerinizi başarma yeteneğinize olan güveniniz									
8. Başarılı olma yeteneğinize olan güveniniz									
9. Sürekli biçimde başarılı biçimde olma yeteneğinize olan güveniniz									
10. Yarışma sırasında başarılı biçimde düşünme ve tepki verme yeteneğinize olan güveniniz									
11. Karşılaşmalar için hazırlığınıza dayanarak başarılı olma yeteneğinize olan güveniniz									
12. Başarılı olacak kadar sürekli biçimde performans gösterme yeteneğinize olan güveniniz									
13. Zayıf bir performans sergilerken sıçrama yapma (çıkış yapma) ve başarılı olma yeteneğinize olan güveniniz									

EK 4: Tez Öneri Formu

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Toplantı Sayısı: 2015/36	Toplantı Tarihi: 09/10/2015

KARARLAR

Karar No:2015/36-9

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığının 06.10.2015 tarih ve 48 sayılı yazısına istinaden, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 142202301 numaralı öğrencisi **Orhan Fatih BALANLI'nın** tez öneri formu ve tez konusu görüşüldü.

2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılı bahar Yarıyılında derslerini başarıyla tamamlayarak, 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılında teze başlayacak olan Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 142202301 numaralı öğrencisi **Orhan Fatih BALANLI'nın** tez danışmanının önerisi, Anabilim Dalı Başkanının uygun görüşleri ile **"Spora katılımın Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Öz Yeterliklerine Etkisi"** başlıklı tez önerisinin kabulünün uygun olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

T.C.
ASLI GİBİDİR
18.01.2016
Nazmi AKBULUT
Enstitü Sekreteri

EK 5: Etik Kurul Raporu

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : 2016/7 04/02/2016

Konu : Başvurunuz hk.

Sayın : ***Doç.Dr. Hüseyin ÜNLÜ***
Aksaray Üniversitesi Beden Eğitimi ve SporYüksekokulu Öğretim Üyesi

22.01.2016 tarih ve 2016/6 protokol sayılı *"Spora Katılımın Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Öz-yeterliklerine Etkisi"* başlıklı araştırma ile ilgili başvurunuz Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 03.02.2016 tarihli toplantısında görüşülerek **uygun** bulunmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr. M.Bahaüddin VAROL
Aksaray Üniversitesi
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Bşk.

Eki: Kurul karar örneği.

Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu - Kampüs/AKSARAY
Tlf.: 0.382.288 28 28 - e-posta: etikkurul@aksaray.edu.tr - Web: http://etik.aksaray.edu.tr

EK 6: Milli Eğitim İzin Yazısı

T.C.
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 85705372-44-E.246200 08.01.2016
Konu : Valilik Onayı

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Personel Daire Başkanlığı)

İlgi: (a) 29.12.2015 tarihli ve 45333631-302-E.6793 sayılı yazınız.
(b) Valilik Makamının 07.01.2016 tarihli ve 85705372 /44-E./167357 sayılı onayı.

İlgi (a) yazınızda belirtilen, Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Baeden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı 142202301 numaralı öğrencisi Orhan Fatih BALANLI'ın; Müdürlüğümüze bağlı ortaöğretim okullarında okuyan öğrenciler üzerinde anket uygulama isteğine ilişkin Valilik Makamının ilgi (b) Onayı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
İl Milli Eğitim Müdürü

EK : İlgi (b) Onay (1 Adet)

Mustafa GEZGİNCİ
MEMUR
Belgenin Aslı Elektronik İmzalıdır.

yeni Sanayi Mah. 2/E 90 Bul No:47 Ek Valilik 3 Nolu Hizmet Binası 68100-AKSARAY
Elektronik Ağ: http://aksaray.meb.gov.tr
e-posta: aksaraymem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: H.YALÇIN
Tel: 0 (382) 213 68 40/130
Faks: 0 382 213 68 14

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresindena958-3c8c-3744-84a7-4856 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 85705372-44-E.167357 07/01/2016
Konu : Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 Nolu Genelgesi.

b)Aksaray Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 29.12.2015 tarihli ve 45333631-302-E.00000006793 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazıda belirtildiği üzere ; Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı 142202301 numaralı öğrencisi Orhan Fatih BALANLI; Doç.Dr.Hüseyin ÜNLÜ danışmanlığında yürütmekte olduğu **"Spora Katılımın Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Öz Yeterliklerine Etkisi"** başlıklı tezi ile ilgili anketini merkeze bağlı ortaöğretim okullarında okuyan öğrenciler üzerinde uygulamak istemektedir.

İlgi (a) genelgede "Araştırma önerisi ve veri toplama araçları Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olacak; millî ve manevi değerlere aykırı, kişilik haklarını ihlal eden; cinsiyet, din, dil, ırk gibi farklılıkları istismar eden, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve uluslar arası bağlayıcılığı olan diğer belgelerce suç kabul edilen hususları içeren, kişisel ve ailevi mahremiyeti ifşa eden soru, ifade, resim ve simgeler yer almayacaktır. Veri toplama araçlarında kişi, kurum ve kuruluşların reklâmını veya tanıtımını yapan ifade ve öğeler bulunmayacaktır." denilmektedir.

Bu nedenle; Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı 142202301 numaralı öğrencisi Orhan Fatih BALANLI'nın, Doç.Dr.Hüseyin ÜNLÜ danışmanlığında yürütmekte olduğu **"Spora Katılımın Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Öz Yeterliklerine Etkisi"** başlıklı tezi ile ilgili anketini merkeze bağlı ortaöğretim okullarında okuyan öğrenciler üzerinde uygulama yapma isteği; ilgi (a) Genelge esasları dahilinde, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmamak, rapor sonuçlarının basılı ve dijital ortamda birer örneğinin İl Milli Eğitim Müdürlüğümüze verilmek ve sorumluluk okul müdürlerinde olmak koşuluyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
İl Millî Eğitim Müdürü

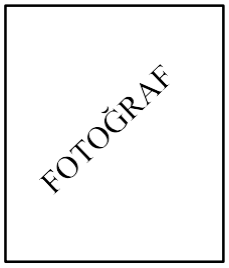
OLUR
07/01/2016
Kubilay ANT
Vali a.
Vali Yardımcısı

Yeni Sanayi Mah. 2/E 90 Bul No:47 Ek Valilik 3 Nolu Hizmet Binası 68100-AKSARAY
Elektronik Ağ: http://aksaray.meb.gov.tr
e-posta: aksaraymem@meb.gov.tr
Ayrıntılı bilgi için: H.YALÇIN
Tel: 0 (382) 213 68 40/130
Faks: 0 382 213 68 14

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresindenb04e-1856-3658-b88d-faa1 kodu ile teyit edilebilir.

EK 18. Özgeçmiş Sayfası Örneği

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	BALANLI, Orhan Fatih
Uyruğu	T.C.
Doğum tarihi ve yeri	
Medeni hali	Bekâr
Telefon	
E-posta	fbalanli@gmail.com

Eğitim Derecesi	**Okul/Program**	**Mezuniyet yılı**
Lise		2005
Üniversite	İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	2013
Yüksek Lisans	Aksaray Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	2017

İş Deneyimi - Yıl	**Çalıştığı Yer**	**Görev**
2014-	Aksaray Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	Arş. Gör.